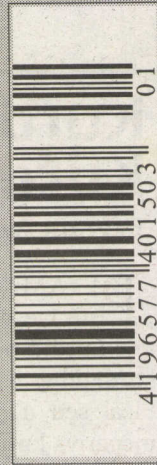

Kurpeyama Kurd

Elmariya	1,50	€uro
Austurya	1,70	€uro
Belçik	1,70	€uro
Hollanda	1,70	€uro
Luksemburg	1,70	€uro
İtaliya	1,70	€uro
Swîsra	2,60	SFR
Danimark	14,00	DKK
Swêd	19,00	SEK
Norwîc	14,00	NOK
Britanya	1,20	Gbp
Yewnan	1,70	€uro

ŞOREŞO 43 SERRE,
SEROŞÎ 11 ELULÊ...

Waxt ke serek Cumhuriyet Kurd ey Mahabat Qazî Mihemed yenû mehkimakerdiş. O Heyetî Mehki- ma ra ina vanû : « Mi ala Kurdistan teslimî General Mustafa Barzanî kerd. Barzanî yew roj ala Kurdistan na bîna ser de bialiqnû. »

Rojnameya Giştî ya Hefteyî

Hejmar 1 / Sal 1

10-17.09.2004

Rûpel 13

43 SALIYA ŞOREŞA 11Ê ÎLONÊ

„Ev destkevtiyên îroyîn li başûrê Kurdistanê berhemên Şoreşa 11ê Îlonê ne.“

„Şoreşa 11ê Îlonê agir û koza dilê kurdan ji nû ve vejand û li rojhilat, rojava û bakurê Kurdistanê di nav gelê kurd da deng da û li hemî perçeyên Kurdistanê carek din hêviya gelê geş û xurt bû.“

Rûpel 10

„Em li bakurê Kurdistanê partiyeke nûjen, legal û kurdistanî ava dikin!“

Rûpel 6

Yilmaz Gûney:
„Film ji bo min haceta têkoşînê ye“

Rûpel 8

11Ê ÎLONÊ DESTPÊKA ŞERÊ SEDSALA 21Ê!

Piştî êrişkariya terorîstî li New Yorkê, Serokkomarê Dewletên Yekbûyî yên Emerîka (DYE) George W. Bush li himber terorîzma global şer îlan kir û weha got: „Em di şer de ne, Hûn an li gel me ne, yan bi wan re ne!“

Cara yekem serokê DYA weha vekirî û bi şewyeki dijwar diyar kir, ku li gelek welat û herêman wê carek din jî sînor tevlihev bibin û gelek rêjimên nedemokratîk dê bèn rûxandin. □ Rûpel 3

Salên Mûnixê yên biraderan Celadet û Kamiran Bedirxan

Rûpel 7

Fermanê tenûrê bixwe, birêz Verheugen!

Rûpel 5

Salvegera 12ê îlona 1980ê: Rojek nebixêr

Rûpel 4

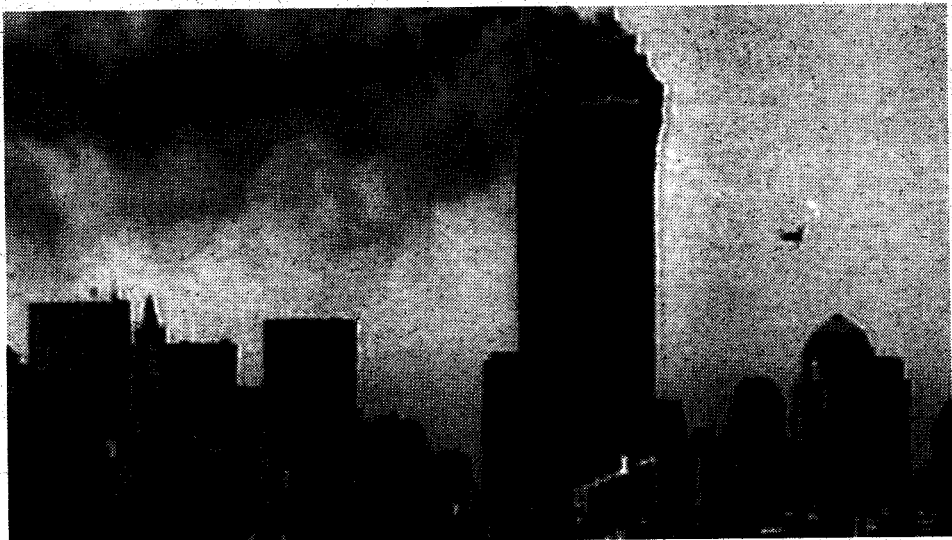
SEROKÊ GfbV
Tilman Zülch
doza dadgehkirina
Emîr el-Sadî
dike

Rûpel 4

Sêyemîn salvegera 11ê Îlonê: "Roja ku cîhan guhert"

Fadil Ozçelik

Di 11ê îlona sala 2001ê da, du balafirên Boeing 767, ku ji Balafirgeha Navneteweyî ya New Yorkê bi hewa ketin, berê xwe dan Navenda Bezirganî ya Cîhanî li New Yorkê. Du avahiyên ku bi dirêjbûna xwe ya 405 metiran nişana bajêr bûn, bi derbekê di nav êgir da man û hilweşiyân. Ev bo tevaya mirovayetiye şokek bû, momenteke ku mirov ji çavê xwe bawer nedikir.

Hîn Emerîka û cîhan di vê sergêjiyê de bûn, dengê teqîneke din hat: Balafirekê xwe li dilê Emerîkayê Pentagonê xist.

Li çar aliyên welatên ereban, ev çalakiyên terorîstiyane, kuştina bi hezaran mirovên bêşûc û bêguneh wek cejnê hate nirxandin û li sûk û kolanan hat pirozkirin.

Di yekemîn salvegera 11ê îlonê de, li Iraqê rojnameyan wek promosyonwênên serokê el-Kaide Osama Bin Ladin weşandin.

Piştî vê êrişa terorîstiyane, ku ji sê hezaran bêtir insan bê can û bê giyan hişt, serokkomarê Dewletên Yekbûyî yên Emerîka (DYE) George W. Buş li himber terorîstan û terorîzme şer îlan kir û weha got: "Em di şer de ne; hûn an li gel me ne, yan bi wan re ne!"

Ev cara yekem bû, ku serokê DYE weha vekirî û bi şewazekî dijwar diyar kir, ku li gelek welat û herêman wê carek din ji sînor tevlihev bibin, gelek tiran û zalim rehet ranezên.

Di nava du rojan de, dezgehên istixbaratan raportên xwe amade kirin û nasnamên terorîstan eşkere kirin; tevde 19 kes bûn û ji wan 15 kes ji Saudiye bûn. Piraniya wan ji welatên Ewropayê û bi taybetî ji Elmanyayê hatibûn; pişîşk û endezyar bûn û li Emerîkayê bi xwe di perwerdeya ajotina balafiran da derbas bûbûn. Li gorî raportan, kesên ku ev kar bi wan dabû kirin ji, serokê rêxistina terorîstiyane el-Kaide Usame Bin Ladin û serokê talibaniyan Mele Umer bûn.

Şerê Afganistanê

Bi daxuyanîya Buşî re, Afganistan, ev welatê paşketî û belengaz, welatê xêr ji xwe nedîtî, careke din kete rojê va cîhanê. Paşeroj û pêşeroja wê, dewlemendiye ser erd û bin erd, dirok, erdnîgarî û sosyolojiya wê li tevaya dinê rûpelên rojname û kovanan xemilandin. Programên televizyonan ên nûçeyan bi nûçeyên Afganistanê dest pê dikir û weha ji programên xwe bi dawî dianîn. Li gorî piraniya pisporên sîvîl û leşkeran,

Afganistan welatê xwe di sedsala 19ê de ji Briitanya û her wisa di sedsala 20î de ji Sovyetê re nekiribû parî û wê di gewriya Emerîkayê de ji bimîne. Bi raya wan, Viyetnameke duyem li pêş Emerîkayê bû.

Di 7ê meha çiriya pêşin de, ango bê ku mehek ji di ser êrişên li New Yorkê re derbas bibe, Emerîka êriş bir ser Afganistanê. Diyar bû, ku Emerîka dilezine û divyabû rojekê berî ya din him raya giştî ya emerîkî bextewar bike, bawerîya xwe ya windakirî bi şûnde bide, him ji bigihêje armancên xwe yê mezîn. Bi vî awayî, bo projeya "Rojhilata Mezin" gava yekemîn hate avêtin. Di 13ê meha çiriya paşin de, leşkerên taliban ji paytexta Afganistanê derketin.

Şerê Iraqê

Di 20ê meha adarê de, paytexta Iraqê Bexdad bi teqîna fuzeyên emerîkî ji xew hişyar bû. Şerê ku ev sê sal her kes li bendê bû, dest pê kir. Piştî êrişa yekemîn, Seddam wek serbazekî qehreman derket televizyonê û serkevîtin îlan kir.

Bi destpêka şer, li tevaya cîhanê, ji Asya û Emerîka heta Austuraliyayê "Xwepêşandanên Aştiyê" dest pê kirin; ji çepan heta rêxistinên keskan xwedêgiravî li himber kuştina mirovan radiwestiyan û berpîrsariya xwe ya "mîrovane" pêk dianîn. Di vê govendê da, mixabin gelek kurd ji bi def û zurneyan ciyên xwe standin, û bi navê li himber DYE rawestandî an ji aşitiyê domkirina zilma li ser gelê xwe parastin.

Ji sala 1988ê heta sala 90î, 182 hezar mirovên sîvîl di operasyonên Enfalan da winda bûn. Leşkerên Iraqê di sala 1983ê da 8 hezar mêrên barzanî yê 14-15 salî heta 70ê salî kom kirin û heta îroj windayî ne. Di destpêka şerê Îranê û Iraqê de, rêjîma Seddamî bêtirî 100 hezar kurd ji Kurdistana Iraqê derxistin û bi behaneya ku ew bi eslê xwe îranî ne, ew ji hemwelatiya iraqî avêtin. 4500 gundê kurdan hatin windakirin û di adara 1988ê de di komkujîya Helepçeyê de 5 hezar kurdên sîvîl şehîd ketin û bêtirî 10 hezaran din birîndar bûn. Îroj li herêma Helepçeyê, av, ax, rez û bexçe tevde bi çekên kîmyawî jêrdar bûne. Gelek mirovên birîndar bi nexweşîya penceşêrê (kanser) dikevin, zarokên wan ji yan seqet an kêmaqil in û nexweşiyên psikolojîk li cem wan peyda dibin.

Di şerê ku tenê 21 rojan dom kir de,

11ê Îlonê û encamên wê

Sirwan Hecî Berko

Êrişên terorîstiyane yê di 11ê îlona 2001ê de guhertinê strukturî di siyaseta cîhanî de dan destpêkirin û bû sedema avakirina sistemeke nû ya cîhanê ya sedsala 21ê. Ji nîşkê ve rêjîmên autokrat û dîktator nêzîkî welatên Rojavayê bûn û li ser hesabê siyaseta bînpêkirina mafên mirovan ketin hevbandiya şerê li dijî terora cîhanî.

11ê îlonê diyar kir, ku di roja îroj de ewlekariya hundirîn û ya derve teng bi hev ve girêdayî ne. Wê ji mîletên Rojavayê re eşkere kir, ku biryara ewlekariya hundirîn a bajarên mezîna New York, London û Berlin li her ciyekî li cîhanî dikare bête dayîn. Mîletên gelek welatên Rojhilata vî hestî ji mêtî ve nas dikin, çimkî ewlekariya wan tîm bi biryarên welatên Rojavayê ve girêdayî bûn û hin ji girêdayî ne.

Li aliyekî din, ewlekariya mirovan nema yekser di bin gefa welatên biyani de ye, lê belê bêtir di bin strukturên sosyal û aborî yê newekhev de û herweha di bin komek ji problemên di aborî û civaka cîhanî de û terorîzma navneteweyî de. Ev sedem nikarin bi tîrsa çekên atomî û siwanên parastina raketan bête windakirin, lê tenê di rêya siyaseteke cîhanî ya hundirîn re, ku bêtir rêya hevkarî û dadmendiyê ji xwe re hildibijêre. Terorîzma navneteweyî bi xwe ne fenomêneke globalîzmê ye, lê belê kirasê wê ye modên yekser bi prosesên globalîzmê ve girêdayî ye. Ev yek di hîljîratîna wê ya ji çekên wê yê nîjîyê re, ku di tevî navneteweyî de tene peydakirin, û herweha di strukturên wê ya organizasyonê ya navxweyî û şeweyê tevgera wê de eşkere dibe.

Êrişên 11ê îlonê û şerê Iraqê derbêke dijwar li peywendiyên di navbera Rojavayê û cîhana musulmanan de xist. Nebawerîya jihev, a ku berê ji di navbera herdu aliyên de peyda dibû, bêtir bû. Li Rojavayê tîrsa ji êrişên terorîstiyane xurtir bû, û li cîhana musulman şerê Iraqê bû sedema hestên îhanetkirin û neçariyê li cem ereban. Durbûna tevaya rêjîmên herêmên ji gelên xwe bû sedema kûrkirin û bihezkirina van hestan.

Yek ji encamên 11ê îlonê ew bû, ku ziyaneke mezîna Neteweyên Yekbûyî (YN) û Mafê Gelan wekî du sis-

temên çareserkirina aşitiyane ya konflikthan. Di pîrsa Iraqê de, YN ji aliyê hukumeta emerîkî ve hate piştguhkirin û ber bi çiraxê ve dehfandin. Wê nikaribû şerê Iraqê rawestîne. Ev yek li xweşîya gelê Iraqê û yê Kurdistane hat, ku di bin rêjîma dîktator Sedam Hîsênî de jiyaneke di bin çewisandîna, qirkirin û enfalkirinê de derbas dikir. Herweha di avakirina Iraqa nû de, NY roleke pîr qels list.

Şerê Emerîkayê li dijî Iraqê û encamên wê wekî beşek ji şerê Emerîkayê li dijî terorîzmê xwedî bandoreke mezîna bûn li ser peywendiyên navneteweyî derbarey pîrsên Rojhilata Navîn. Welatên ewropî mîna Fransa û Elmanyayê li dijî şerî re xebitîn û hûştin ku bare emerîkîyan pîr giran bibe. Sedema vê helwestê ji bêtir ji tîrsa li ser berjewendiyên wan ên li Rojhilata Navîn hat. Lê wan kirasê "parastina mafên gelan" lê kir.

Piştî 11ê îlonê, gelek welatên - di nav wan de Suri û Tirkîyê - bi hinceta "şerê li dijî terorîzmê", sistema xwe ya bînpêkirina mafên mirovan bi xurtî berdewam kir.

Yek ji mîletên ku sêd ji şerê emerîkîyan li dijî terorîzmê girt, mîleta kurd e. Li başûrê Kurdistane, kurdan federalîzm bi dest xist û bûnê heke xurt ji bo Dewleta Kurdistane ava kir. Vê yekê hîşt ku hêviyên kurdên li beşên din ên Kurdistane di çareserkirina pîrsa xwe de xurtir bibin. Rûxandîna rêjîma Sedam li aliyê peywendiyên tîrkan bi Emerîkayê re gels kir û baskên wan şikandin. Li aliyê din, teqûna sistema Baas li Iraqê bû sedema ku rêjîma xurtî li ser xwe bitirse û dest bi guherînan bike. Yek ji encamên azadkirina Iraqê ew bû, ku kurdên başûrê-rojavayî Kurdistane di 12 û 13ê adara borî de li ber xwe da û serî hîda. Vê yekê hîşt ku pîrsa kurdên wî perçeyê jibîrkirî ji aliyê cîhanê ve bête naskirin.

Êrişên terorîstiyane yê 11ê îlonê cîhan guhert û sistema wê tevlihev kir. Ew bûn bû sedema şerê cîhanî li dijî terorîzmê û herweha tîrsa rêjîmên dîktator - bi taybetî yê li Rojhilata Navîn - ji hebûna xwe. Hebûna wan ji li ser rêya teqûnê ye.

sirwan@jurnal.com

li gorî texmînan "tenê" 1250 leşkerên iraqî, 57 kurd û 102 leşkerên emerîkî û britanî mirin; 5 hezar û 103 kes birîndar bûn.

Piştî van jîmaran, em dikarin bipîrsin: Gelo "aşitîxwaz" nûha ciqasî dikarin rehet razên û bi wijdanê xwe re li hev bin?

Di 8ê adarê de, hêzên emerîkî piştî şereki ji 21 rojan ketin Bexdadê û dawîya rêjîmeke 24 salî anî.

Nûha li Iraqê pêvajoya avakirina welatekî nû dom dike. Kurd bi hêvî ne û gumanê dikin, ku cîranên wan Îran, Tirkîyê û Sûriyê û DYE û erebên Iraqê ji di nav de careke din şaşitiyên xwe yê dirokî dubare nekin; bi biratî û wekhevî li welatekî û herêmekê bijîn. fadilozcelik@gmx.de

Kultura cîhanî ji ji êrişên terorîstan nefilitîn CNN

"Ji mêj ve pêdiviya kurdan bi rojnameyeke weha heye!"

Rewşenbîrên kurd Peyama Kurd pîroz dîkin

Demêke kurt piştî ku nûçeya weşandina Peyama Kurd di medyaya kurdî de belav bû, hejmareke mezin ji nameyên pîrozbahiyê gihan rojnameyê.

Di nameyeke hevbeş de, nivîskaran **Edîb Çelkî, Perwîz Cîhanî, Tengezarê Marînî, Cemal Xeznedar, Sipan Amêdî, Seîd Dêreşî, Ebdela Cîndî, Ebdilrehman Neqêşbendî, Mihemed Seîd Jurî û Zêdo Baedrî** dilxweşiya xwe bo derketina Peyama Kurd tînin ziman. Nivîskar diyar dîkin, ku ji ber ev rojname nivîsên bi sê zaraveyî zimanê kurdî hembêz dike, ew "pênga-veke giring e bo şikandin û derbaskirina sînoren di navbera kurdên hemû perçeyên Kurdistanê de." Her weha ew piştrast dîkin, ku ew dê bi pênuşên xwe "xizmeta peyva azad a kurdî û doza teyaya gelê kurd" bikin.

Li aliyekî din, nivîskar û rojnamevan **Şahîne Bekirê Soreklî** ji Austuralayê nameyek şand û de piştrast dike, ku

"dem bi ser ketiye û ji mêj ve pêdiviya kurdan bi rojnameyeke weha heye." Ew hêvî dike, ku Peyama Kurd "deriyekî nû di nav medyaya kurdî ya nivîskî-kaxezî de veke" û di vî derî re rojnamegeriya kurdî bi naverok û metodê ragihandinê xwe bigihîne qonaxa dîrokî ya hemdemî.

Her weha **Serdar Roşan, Konê Reş, Ibrahim el-Yûsiv, Mişel Temo, Enwer Karahan, Înat Dîko, Dr. Zerdest Haco, Mehmed Dawid (Bavê Narîn), Dr. Rêbwar Fetah, Jîr Dilovan, Ebdelah Berzencî, Ebas Ebas, Refîk Incir, Mihemed Çelik, Sofî Çengzêr, Helim** û komeke din a mezin ji xwendevanan li seranserê cihanê derketina Peyama Kurd pîroz dîkin û tevde piştrast dîkin, ku îro roj pêwîstiya kurdan bi rojnameyeke weha heye, ku xwedî helwesteke kurdistanî û demokratîk be. Ew bi hêviyên mezin li vê xebatê dînerin û ji bo piştgirî û pêşxistina wê amadebûna xwe eşkere dîkin.

Suriyê Hamîlî Yildirim radestî Tirkîyê kir

B O N N (PK) - Hêzên ewlekariyê yên Suriyê heftêya borî endamê Kongra Gel Hamîlî Yildirim û şeş hevalên wî radestî dewleta tirk kirin. Li gorî agahiyan malpera Nasname.com, Hamîlî Yildirim û hevalên wî

berî meh û nîvekê ji aliyê hêzên ewlekariyê yên Suriyê ve li ser sînora hatibûn girtin.

Hamîlî Yildirim yek ji damezirînerên PKK ye. Ew di sala 1980ê de li Tirkîyê hat girtin û 15 salan di girtîgehê de ma. Piştî ku ew ji zindanê derket, ew di sala 1996ê de derbasî Suriyê bû. Hamîlî Yildirim di sala 1997ê de bû berpirsiyarê herêma Dêrsimê.

Li aliyekî din, Wezerata Dadmendî ya Holandayê biryara şandina endama serokatiya Kongra Gel Nuriye Kesbîr bo Tirkîyê stand. Wezîrê Dadmendiyê Piet Hein Donner diyar kir, ku berpirsiyarên Tirkîyê soza dadgehkirineke dadmend bo Nuriye Kesbîr dane. Holandiyan ji bi vê hincetê biryara rêkirina Kesbîrê bo Tirkîyê dane.

Hikumeta Herêma Kurdistanê li Mehabadê bû

MEHABAD (PK) - Bi vexwendîneke fermî ji aliyê Hikumeta Komara Islami ya Îranê ve şandekê ji herdu îdareyên Hikumeta Herêma Kurdistanê tev li semînara zanistî û pêşketinê ya Mehabadê bû. Di vê semînara ku berpirsên Komara

Islami pisporên aborî û şaredarî tî de amade bibûn de, behsa çawanîya pêşxistina bajarê Mehabadê û derûdora wê hate kirin. Her weha li ser qezencwergirtina ji kerestê xav ji bo warên.

Serokê GfbV Tilman Zülch doza dadgehkirina Emîr el-Sadî dike

Sekretêre giştî yê Civata Bo Miletên Bingef Tilman Zülch ji rêwejkare Elmanyayê Gêrhard Şröder doz kir, ku hewldanên xwe bo serbestberdana çîgirê wezîrê Iraqê yê berê û "bavê" programa Iraqê ya çekên kîmyawî Emîr el-Sadî rawestîne û li ser bixebite, ku ew bête pê şîya dadgehê. Herweha Zülch ji şrûderî xwest, ku berpirsariya Elmanyayê bo cenosida li dijî 180 hezar kurd û filehên kildanî eşkere bike û herweha komîteyekê bo lêkolînê derbarê beşdarbûna şirketên elmanî di wan komkujiyan de saz bike. Kovara elmanî "Der Spiegel" ragihandibû, ku Gêrhard şröder hewl dide, Emîr el-Sadî ji zindanê emerîkî li Iraqê derxîne. Jin û zarokên el-Sadî li bajarê elmanî Hamburgê dijîn. Xanima wî ji şrûderî doza alikariyê kiribû û şröder ji Bu şî doza serbestberdana el-Sadî kiribû. Bu şî û herweha hikumeta Iraqê ya nû diyar kiribûn, ku ew dê li ser serbestberdana wî bixebitin, lê ta niha el-Sadî hîn di zindanê de ye.

Tilman Zülch di nameya xwe ya vekirî de ji Gerhard Schröder re eşkere dike, ku Emîr el-Sadî ne tenê "bavê" programa Iraqê ya çekên kîmyawî bû, lê wî herweha roleke bîngêhîn di dirêjkirina dîrketina rakêtên "Scud" ên iraqî de listiye. Zülch dibêje, ku tenê bi vê yekê gengaz bû, ku biraziyê Sedamî Eli Hesen el-Mecid karibû êrîşên kîmyawî li dijî kurdan pêk bîne. Zülch berdewam dike û dibêje: "Kesên ku di gundên kurdî û yên filehan de sax man, hatin kuştin û bi sed hezarên din ber bi hundirê welatî ve hatin koçberkirin."

Dostê Kurdan Tilman Zülch di 02ê îlona 1939ê de ji dayik bûye. Ew serokê Civata Bo Miletên Bingef e û ji sala 2000î ve sekretêre giştî yê rêxistina wê ya Elmanyayê ye. (SHB)

"Inîsyatîva Kurdên Suriyê li Swêdê" hat damezirandin

STOCKHOLM (PK) - Kurdên ji başûr-rojavayî Kurdistanê yên niştecîyên Swêdê Inîsyatîva Kurdên Suriyê li Swêdê damezirand. Li gorî daxuyaniya Komîteya Birêvebir a vê inîsyatîvê, "revenda kurdên ji Suriyê li Swêdê pêwîstî bi hebûna çarçoveyê xwe ya giştî dît, da ku pîrsa kurd li Suriyê biparêze û wê bide nasadin." Komîte diyar dike, ku armanca inîsyatîvê ew e, ku hemî hêzan hembêz bike, da ku tîxe xizmeta armancên giştî yên gelê kurd. Komîteya inîsyatîvê eşkere dike, ku piştî serhildana 12 û 13ê adara borî li başûr-rojavayî Kurdistanê, pêwîstiya birêxistinîkirina hêzan hate xuyakirin, ku "li daxwazên mîletê kurd û tevgera wî ya siyasî li welêt bigunce û bi

rengê baştir rê li ber avakirina tîkiliyan bi hêzên siyasî, bi dezgehên ragihandinê û yên civakî li Swêdê re veke."

Inîsyatîva Kurdên Suriyê li Swêdê ji nûnerîtiya hemû çalakiyên siyasî, civakî û çandî yên revenda kurdên ji başûr-rojavayî Kurdistanê li Swêdê pêk tî.

Di dawîya daxuyaniya xwe de, Komîteya Birêvebir bangî hemî kurdên ji başûr-rojavayî Kurdistanê yên niştecîyên Swêdê dike, ku xwe li dora inîsyatîvê bidine hev û piştgiriya wê bikin. Herweha ew ji rêxistin, komele û hêzên kurd û kurdistanî li Swêdê re radigihîne, ku "lihevkerin, tîkîlî û karên hevbeş bi wan re dê xalên sereke yên zilana tîkiliyên inîsyatîvê bin."

>> e-mail: ikss@spray.se (SHB)

Serokê Iraqê li Elmanyayê guftûgo pêk anîn

BERLÎN (PK) - Serokê Iraqê Xazî el-Yawer li Berlînê civînek ligel dora 150 kesayetiyan kurd û ereb pêk anî. Digel ku piraniya kesên amade kurd bûn ji, lê zimanê civînê tenê erebî bû. El-Yawer ligel xanima xwe Nesrîn Berwarî hatiye Berlînê. Wezîra Iraqê ya kurd Berwarî beşdarî vê civînê nebû. El-Yawer ligel berpirsên hikumet û partiyên elmanî guftûgoyên derbarê rewşa Iraqê pêk anîn. Li aliyekî din, el-Haşimî fermî bû balyozê Iraqê yê nû li Elmanyayê. Wî belgeyên xwe radestî serokê Elmanyayê Horst Köhler kir.

Ez dixwazim bibim aboneya/ê Peyama Kurd.

Nav / Paşnav

Navnîşan

Elmanya:
6 mehan: 50,00 Euro
Salekê: 80,00 Euro
Commerzbank Bonn
Konto: 3009133
BLZ: 38040007

Welatên Yekîtiya Ewropa:
6 mehan 60,00 Euro
Salekê 90,00 Euro
Konto: IBAN DE36 380400070003009133
BIC: COBADEFF380

Ji bo welatên din tîkiliyê bi rojnameyê re deynin.

Ji kerema xwe re pereyên abonetiye bişînin ser kontoya rojnameyê û nav û adrêsa xwe ji me re bişînin, da ku em rojnameyê bigihînin we.

Peyama Kurd . Thomas-Mann-Str.22 . 53111 Bonn . Germany
Tel.: +49 (228) 18 00 654 - 18 00 655 . Faks: +49 (228) 18 00 656

www.peyama-kurd.com
info@peyama-kurd.com

120 demjimêran di bin avê de

WAŞINGTON – Mêrekî emerîkî 120 demjimêr, deqeyek û 25 saniyan ser hev di bin avê de derbas kirin û bi bê yekê rekorda xwe ya berê şikand. Ji bo ku Jerry Hall wensa xwe di bin ava çemê Watauga li wilayeta emerîkî Tenesî de bine, wî li muzîka ku ji bafleyên bina- vê de derdiket, guhdar dikir û her weha bi hevalên xwe re bi çaxezan dilîst. Di ber re, wî çend qert li sêvan dixist. Bo vê yekê, wî her car maska xwe ya ku di rêya wê re bêhna xwe derdixist, ji devê xwe radihişt.

Xwest xwe bikuje, lê jinek kuşt

TAIPEH – Mêrekî taywanî, ku ji bo xwekuştinê xwe ji qata 23yem a avahiyeke bilind avêt xwarê, li ser banê tirimbêleke rawestyayî ket û jina ku tê de bû, kuşt. Mêrê 45 salî bi lingekî şikestî filitî, lê ketina wî ya li ser tirimbêlê hustê jinê şikand. Ew li ser rêya nexweşxaneyê mir. Li Taywanê, gelek caran çêbûye, ku kesên ku xwe ji avahiyeke bilind davêjin xwarê, hin kesên din bin xwe re dikujin.

Windows XP divê bête nûkirin

BONN (amude.com/PK) - Her kesê ku sistema Windows XP li ser kompûtera wî heye, divê niha programa „Service Pack 2“ daxîne kompûtera xwe. Ev program kompûterê ji êrişan diparêze. Ew dora 270 MB mezin e. Mirov dikare wê yan ji malpera „Microsoft“ daxîne, yan jî ji CDyêkê ku di gelek kovarên kompûteran de peyda dibe. Kesên ku xeta wan a internête ne xurt be, çêtir e, ku ji xwe re CDyê peyda bikein. Ji ber hin sedemên nediyar, „Service Pack 2“ dikare bibê sedema ku hin programên di kompûterê de baş kar nekin. Ji ber vê yekê, divê mirov di malperên wan programan de li çareseriyên bigere û wan daxîne kompûtera xwe.

Di vê programa nû ya pêwîst de, di-warekî agir (firewall) ê nû heye. Ev yek dê bihêle, ku sistema windows baş bête parastin û derfetên nede êrişên ji derve yên di rêya internête re, ku ziyane bigihîne kompûteran. Herweha programeke nû dê hebe, ku pencereyên reklaman (popup) ên ku di gelek malperan de peyda dibin, bigire.

>> www.windowsupdate.com

“Rojên Wêjeya Kurdî” pêk tên

Marburg (PK) - Dora 20 nivîskarên kurd ji seranserê Elmanyayê iroj li bajarê Marburgê li hev dicivin û ta yekşemê civînên xwendina berhevan û hevdûnasîyê pêk tînin. Ev hevdûtin bi inîsyatîva şaredariya bajarê Marburgê û Navenda PENa Kurd pêk tê. Sibe, nivîskarên kurd dê bi elmanan re li ser wêjeya kurdî ya li diyasporayê biaxivin. Navenda PENa Kurd salê du-sê caran “Rojên Wêjeya Kurdî” pêk tîne.

Verheugen: “Yekîtiya Ewropayê hêviyên kurdan pêk nayne”

AMEDE (KK/PK) - Berpirsyarê firehkirina Yekîtiya Ewropayê Gunther Verheugen li Amedê bi serokê şaredariya bajêr, waliyê wê û berpirsyarên hindêk komele û dezgehên re hevdûtin pêk anin. Verheugenî dit, ku kurdan baweriya xwe zêde bi endame- tiya tirkan a Yekîtiya Ewropayê aniye û hêviya kurdan ew e, ku ew dê sûtê ji vê yekê werbigirin. Verheugenî xwest hêvî û xeyalên bilind kêm bike. Verheugenî Leyla Zana jî li Amedê dit. Leyla Zanayê got, ku ew û Verheugen mîna hev diramin.

Li gorî nûçeyên medyaya tirkan, Verheugen jî terefdariya kurdan a Yekîtiya Ewropayê tirsyaye û gotiye, ku Yekîtiya Ewropayê nikare daxwaz û hêviyên kurdan pêk bîne. Dezgeh û piraniya kesayetiyên kurd ên Verheugen ditine, diyar kirine, ku ew dixwazin tirk bibin endamên Yekîtiya Ewropayê.

Li gorî nûçeyên rojnameya Ozgür Politika, Verheugenî gotiye, ku kurd dê bikarin mafên xwe yê siyâsî, kulturî û civatî di kêşeya entegrasyona bi Yekîtiya Ewropayê re bi kar binin û weha domandiye: “Wekheviya hemwela-

tiyên tirk ji aliyê Yekîtiya Ewropayê yê hiquqî ve jî giring e. Bi rastî jî em difikirin, ku berdewamiya kêşeya reformên siyâsî, aborî û kulturî giring e.”

Gunter Verheugen çû serdana KAMERê (rêxistineke ku ser xwe dibêje, ku ew mafên jinan diparêze). Seroka KAMERê Nebahey Akkoç got: “He-ger biryareke negatîv bête girtin, şidet dikare carek di dest pê bike. Berê xelkên herêmê dê vegere Iraqê (kurd dê

bibin navend), grûpên radîkal ên oldar dê xurt bibin. Ev maratonek e. Heger qezayek bibe û maratona me temam nebe, em dê birîndar bibin.”

Nivîskarê rojnameya tirkî Milliyetê dibêje, Verheugen dê “bêedebîyan” neke û wî soz daye tirkan û wisa çûye. Ew dibêje, Verheugenî tirk piştrast kirine, ku ew dê li Diyarbekirê gotineke ne bi dilê tirkan nebêje.

Nirxandin/Komentar

Fermo nanê tenûrê bixwe, birêz Verheugen!

Rojan

Fermo bixwe! Xweş e ev nan, qawet e jî. Ne wek nanê ser mezîne ye. Bixwe, bila çej û ekila wê li ser zimanê te bimîne, da ku van gundên şewitî bibe bira te gava tu vegeriya Ewropayê. Bibe bira we ewropiyan, ku li vir mîletêk heye, welatek heye. Çiqasî birçiyê nên be jî, ewqas jî birçiyê azadî û serxwebûnê ye; jî qesas û kujerên xwe hez nake; çiqasî ew xwe bixemilînin jî û hûn jî bi zaneyî xwe û me bi vê xemîlê bixapînin, hez nake tank û top û firokên Romê lê bikin gurmîni. Dibêjin hûn dikin me û wan wek yek dewlet, yek mîlet tîxin nav xwe. De hema li me û wan binêre, ger te got “hûn yek mîlet in”, bila wisa be. Wê gavê jî ji kerema xwe re ka îzeh bike, bê çima ev gund û bi hezaran wek wî şewitî ne û çima tenê gundên kurdan dişewitin. Gelo tu dizanî çend gund dişewitin, çend kurd kuştî, çend birîndar, çend girtî, çend windayî, çend bi gol û çepelan ketine? Qey ji hezkirinê ye, birêzê min, qey ji hezkirinê ye, ma bira ji bira hez nake? Ma ne em û ew wek goşt û nenûk in? Te tiştêk ji min fahm nekir? Bi rastî min jî tiştêk ji te fahm nekir, rêzdar. Ne ji min tiştêk ji

vê birayetiye fahm kir. Dost dijmin xuya dibe, van rojan, dijmin jî dost, birêzê min. Ev dinya pir tevlihev bûye. Berê me gîşan bi serê kalê xwe şex Seid sund dixwar û tif dikir peykerê Kemalê, ev bû raçona Amedibûnê. Nûha dibêjin şexê me ji bo ingilîzan dixebitî, Kemalê jî birayê me bû, azadiya xwe û me dixest. Tu jî hatiyî vir, da ku bibinî bê gelo mafê mirovan bînpê dibin an na. De were fahm bike, birêzê min, de were fahm bike. A bag em fahm nekin û bikenin; ne wa be, em e fahm bikin û bigirin, birêzê min. Ma mirovekî wek te şareza nîzane ku ji bo ku mafên mirovan bîn bînpêkin, divê mîratê berê hebin? Ma tiştêkî ku tunebe, dewlet çawa bînpê bike? Ma li vî welatî tucarî mafên mirovan çêbûne, ku bînpê bibin? Serê te neêşnim, birêz Verheugen. Na na, tu dawxazên min tune, tenê pîrseke min heye. Gelo li gorî qanûnên we, meriv dikare ji birayetiye îstifa bike?

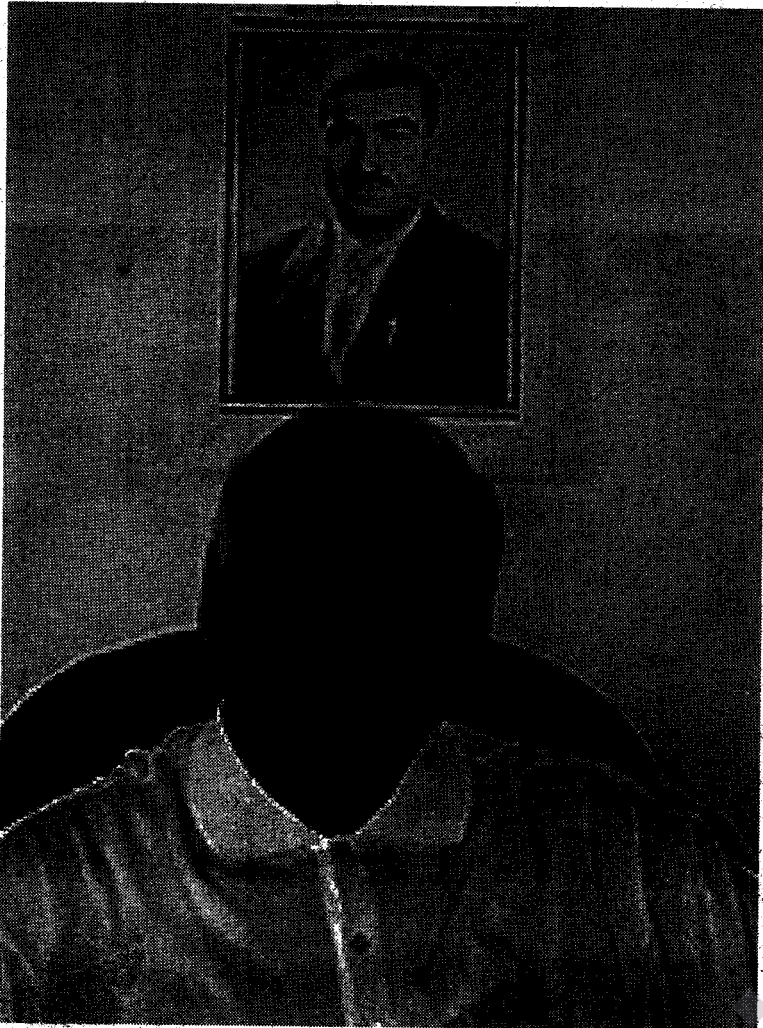
ji Nasname.com

Guftûgoyên bazirganî di navbera kurd û tirkan de pêk hatin

ENQERE (PK) - Li ser daxwaza Tirkîyê, Serokwezîrê Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî û Sekretêrê Yekîtiya Niştîman a Kurdistanê Celal Talabanî serdana Tirkîyê kir. Herduyan hevdûtin bi berpirsên bilind ên hikumeta Tirkîyeyê re derbarê pêşdebirina karên aborî di navbera Herêma Kurdistanê û Tirkîyê de pêk anin. Her weha ew li ser pêkanîna tedbirên bo ewlekariya şifêrên kemyonan rawestiyên. Nêçîrvan Barzanî careke din diyar kir, ku Herêma Kurdistanê ewle ye û hemû çalakîyên terorîstiyane li derveyî Kurdistanê pêk tên. Li aliyekî din, berdevkên dewleta tirk hêvî û ditinên xwe yê li ser pîrsgirêka Kongra Gel û Kerkûkê anin zimên û ji kurdan doz kir, ku piştgiriya Kongra Gel neyê kirin. Barzanî eşkere kir, ku şirketeke tirkî di balafirgeha Hewlêrê de dixebite û niha guftûgo di navbera kurdan û tirkan de li ser organîzekirina çûn û hatina bala- fîran di navbera Hewlêr û Stenbolê de pêk tên.

„Em li bakurê Kurdistanê partiyeke nûjen, legal û kurdistanî ava dikin!“

Hevpeyvîn bi siyasetvanê kurd Derwêşê Sado ra

Peyama Kurd: Gelo fikira partiyeke weha nû ji kû îcap kir, çawa peyda bû û ji kû dest pê kir?

Derwêşê Sado: Wek hûn dizanin, şertên dinê hatine guhertin. Di sed-sala em tê de ne, di saya teknolojiyê da tiştêk bi dizî nemaye, her tiştêk êdî eşkere ye. Her tiştê mirov, paasaport û telefonên mirov êdî di bin kontrolê de ne. Ji ber ku tiştêkî bi dizî nemaye û ev dinyaya îroyîn her roj ji tê guhertin, ji ber vê me biryar da ku em partiyeke wisa çêkin, ku em mafên gelê kurd tê de beyan bikin, federalizmê bo kurdan bixwazin û di nava partiye de ji bêjeya Kurdistanê hebe.

Hûn federalizmê dixwazin. Lê hin kurd ji serxwebûnê diparêzin. Wê çawa bibe? Hûnê di partiya xwe de çî bidin wan kesan ji?

Partiya me ne partiyeke çînî ye; çiqas kurdên welatparêz hene û nerînên wan ên politîkî çî dibin bila bibin, yên ku mafê kurd û coxrafya (erdnîgariya) Kurdistanê biparêzin, dê ciyê wan di partiya me de hebe.

Nûha wek dezgeh DEHAP û HAK-PAR û gelek şexsiyetên serbixwe hene. Gelo hûn bo lihevhatinê û hevahengiyê di nav kurdan de çî difikirin?

Piştgirîna partiya DEHAPê bi piraniyê ke mezin kurd in û welatparêz in. Lê kesên birêvebir -û serokê wan ê li Îmraliyê ji di nav de- mixabin politîkaya dew-

Ev nêzîkî salekê ye, ku komêk siyasetvan û rewşenbîrên kurd li bakurê Kurdistanê ji bo damezirandina partiyeke eşkere û yasayî xebatê dikin. Ew dixwazin partiyeke damezirînin, ku di navê wê da peyva „Kurdistan“ hebe. Li gorî yasayên Tirkiyê, ev gotin qedexe ye. Ev xebat di dîroka Komara Tirkiyê da hewildaneke nû ye. Vê komikê berî çend mehan daxuyaniyek ji derxistibû. Siyasetvan Derwêşê Sado bi Peyama Kurd re li ser vê xebatê diaxive.

letê dimeşînin, mafê kurdan naparêzin, ev yek. Ya duyem, berê partiyeke bi serokatiya şerefedîn Elçî hebû, lê ji alî dewletê ve hate girtin. Ya HAK-PARê jî, kek Ebdîlme-lîk Firat çêkirîye. Şert û mercên dema ku ev partî tê de hate avakirin û îroj ne wek hev in. Me komîsyonek bo pey-

wendiyan pêk aniye; ev hevalên me wê bi wan re û bi hemû kurdên naskirî re, yên ku bi partiyeke kurdistanî û bi çareseriyê federalizmê qayil in, bipeyvîn û hewil bidin, ku em hemû bi hevdu re kar bikin.

Yasaya partiyeke siyasî û zagona bingehîn a Tirkiyê bo partiyeke kurd û kurdistanî rê nade. Tevî vê rastiyê, hûn çima hewil didin ku partiyeke wisa damezirînin?

Bo avakirina partiyeke siyasî destûr ne pêwîst e. Bi program û listeya dameziranêran serî li Wezarata Karê Hundir tê lêdan û partî vedibe. Li gor şertên îroj ku Tirkiyê dixwaze têkeve Yekîtiya Ewropayê (YE), divê astenga bo me dernexin. Ger dîsa têkil bibin û bixwazin partiya me bigirin, emê xwe li dadgehan biparêzin û dengê xwe bigihînin dinê. Herkesî bihîstiyê, ku li Tirkiyê kurd doza mafên xwe yê neteweyî dikin û dixwazin û bi şikleki wekhevî bijîn.

Hûn çima federalizmê derdixin pêş, ne mafê çarenûsî?

Di programa me de mafê çarenûsî ji heye. Bê guman gelê kurd divê qedera xwe bi destê xwe tayîn bike. Federalî jî şeweyek ji çareseriyê doza kurd e. Di dinya îroyîn de, gavên ku em bavêjin, divê maqûl bin û ji aliyê Yekîtiya Dewletên Yekbûyî, YE û hêzên din ji ve bêne qebûl kirin. Nûha cudabûn ne armanca

me ye. Em dixwazin ku dewleta tirk qebûl bike, ku li Tirkiyê du neteweyên sereke hene: Kurd û tirk. Kêmneta- weyên din jî hene û ew jî xwedî mafên xwe yê milî û demokratîk in. Ango tenê bi federalizmê em xwe girêdin. Hemû rê û şeweyên çareseriyê maqûl, ku ji berjewendiyê kurdan, tirkan û kêmneta weyan be, em qebûl dikin û emê li ser wan bixebitin. Meseleya gi-ring ku bête qebûl kirin, ew e ku kurd û tirk du neteweyên sereke ne û herweha navê Kurdistanê jî bête qebûl bikin. Ev gotin hê jî yasax e û tabu ye. Ev ne rast e.

Bi raya gelek rewşenbîr û stratejîstan, di rojê dewletên xwedî bandor de, ew dewletên ku hikum dikin, çareseriyek bo bakurê Kurdistanê tune ye. Hûn derheqê vê yekê çî difikirin? Hûnê çawa bala van dewletan bikişînin ser xwe?

Ezbenî, hûn dizanin ku Tirkiyê dixwaze têkeve YE. Dinya îroyîn ji hebûnê û mafê hemû neteweyan qebûl dike. Dem hatiye, ku miletê kurd ji li Kur-

Ev rîya ku em pê difikirin, dikare bibe rîyeke xilasîyê. Divê hêzên derveyî ocalançiyên ji gelê kurd ra îsbat bikin, ku ew mafê gelê diparêzin. Ger weha bibe, em bawer in ku wê ji aliyê gelê kurd ve bêne naskirin û piştgirîya gelê bistînin. Gelê kurd gelek şiyar bûye, ne weki berê ye. Xelk gelek tiştan dibînin, lê divê em zêdetir wan şiyar bikin û rêya rast nîşan bidin. Ev astengî bi kar çareser dibe.

Ji bo ku gelê me yê bakurê welêt Dewleta Federal li başûrê Kurdistanê hêj baştirin nas bike û piştgirîya vê prosesê bike, di vî warê de hûn çî dikin, xebatên we çî ne?

Me Dewleta Federal li başûrê Kurdistanê bi çavên xwe dîtîye û bi serfirazî em dibêjin, ku li Rojhilata Navîn çêtirîn hikumetê demoqratik e. Em hemû kurdên ji her alî dive destên xwe dirêjî birayên xwe bikin, li dora wan bisekinin. Çînkî ew hevî û dahatûya me kurdan in û wê sibê ronahiya xwe bidin her aliyê welêt.

Ji bo danasîna vê dewletê hûn li wir tu xebatekê dikin?

Em dostê hev in, birayê hev in. Di nava her perçeyên Kurdistanê de sînor hene. Li her perçeyekî dewletek û pê re hikumet û nîzamek wê hene. Ango kes nikare midaxelayî karê yekî din bibe. Başûrê Kurdistanê jî destê xwe dirêjî kar û barê me nake. Lê em kurd birayê hev in, xêr û xweşiyên bo hev dixwazin.

Ew kesê ku bi îdiaya şivantiya gelê kurd derket holê, niha berê xwe dide xwe inkarkirinê. Kurdên Bakur di rewşeke mejîtevlihevbûyî da derbas dibe. Karêku we dest pê kir, gengaz e ku heyecaneke nû têxe dil û wî bine ser hişê xwe?

Li gor qenaeta me, niha gelek rewşenbîr û mirovên welatparêz çêtir dibînin, ku di nav şaşitiyên mezin de ne. Gelek mirov li benda derketina alternatîveke nû ne. Em bawer in û hevî dikin, ku bi avakirina partiya me welatparêzên ku ji bêçareyî niha di nav DEHAP û apoçiyên de ne, wê vegezin.

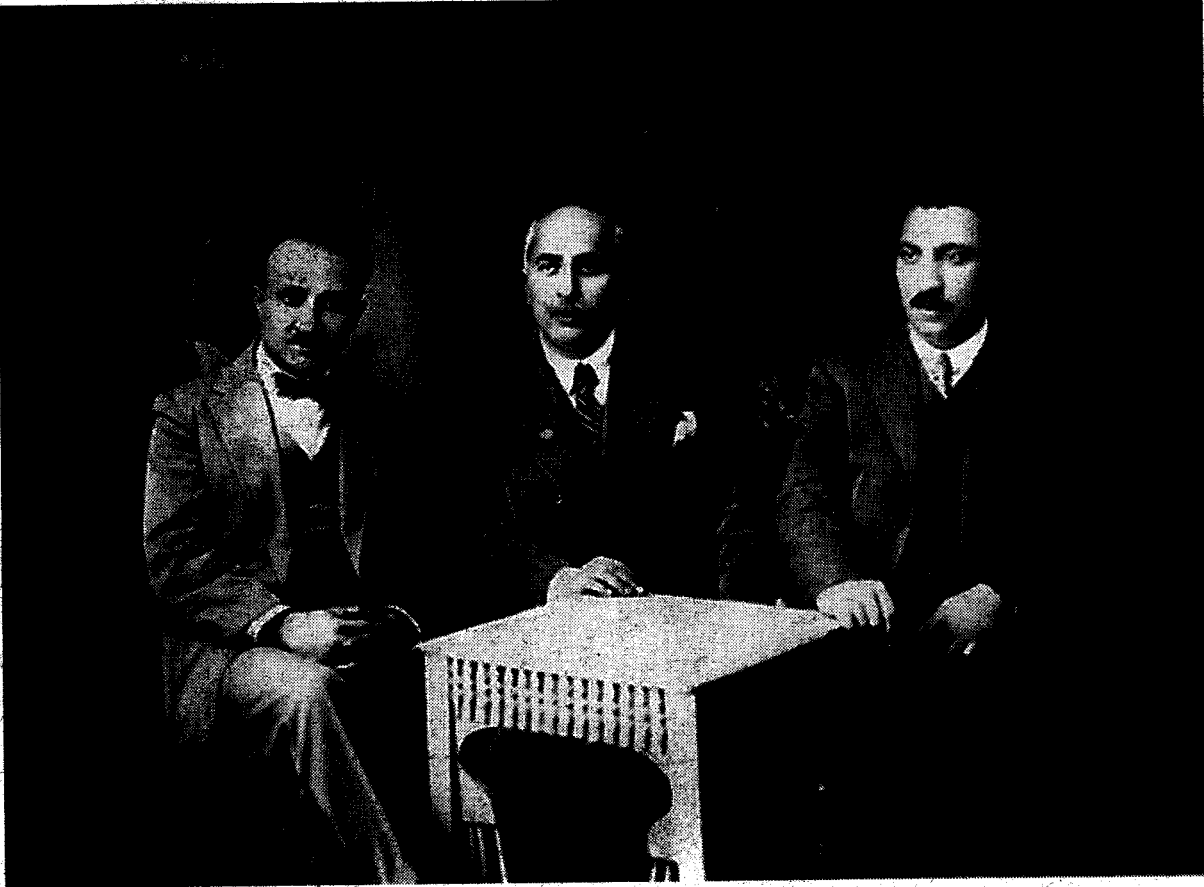
Başûrê Kurdistanê hevî û dahatûya me kurdan e û wê sibê ronahiya xwe bide her aliyê welêt.

dîstana Bakur mafê xwe bi dest bixe. Ji ber vê yekê jî, me biryara dameziran-dina partiyeke wisa daye, ku di programa xwe de çî dide van mafan. Em hevî dikin, ku em di nav mehekê yan meh û nîvekê de listeya xwe ya dameziranêran amade bikin û emê partiye îlan bikin. Ger Dewleta Tirk me bide dadgehê, emê xwe bi nasnameya xwe û daxwazên ku di programê de hatine nîvisandin, biparêzin. Em hevî dikin, ku kurdên diasporayê jî me tenê nehêlin û piştgirîya me bikin. Welatên ku li ne bi me bihesinin.

Îroj Evdîla Ocalan him bi fikira xwe, him bi hêza xwe li ber tevgera kurd bûye astengek mezin. Gelo bi raya we, tevgera kurd çawa dikare xwe ji vê astengiyê rizgar bike?

Salên Mûnixê yên biraderan Celadet û Kamiran Bedirxan

Dr. Bîrgît Ammann*

Celadet û Kamiran Bedirxan li gel biraderê xwe Sureya wekî navdartin dîlxwazên neteweperweriya (nasyonalîzm) kurdî yên dema wan tene naskirin. Ew di 1897 û 1895ê de, dora 25 salan piştî mirina bapirê wan ê navdar, mîrê Botan ê dawî, ji dayik bûn. Bavê wan Emîn Elî bû, yek ji gelek kurên mîrî, ku bi xwe ji neteweperwekî kurdî ê germ bû. Herdu birader di 1922ê de ji Dewleta Osmanî reviyên û di çiraya pêşîn a heman salê de gihan Elmanyayê. Ji bo wan û ji bo gelek neteweperwerên kurdî ên din, standina Konstantînopilê (Stenbol) ji aliyê leşkerên Mistefa Kemalî ve bû sedema bingehîn a koçberiya wan. Mistefa Kemalî ku di 1934ê de paşnavê Atatürk bi xwe ve vekir, di îlona 1919ê de fermana girtina wan biraderan dabû. Di wê demê de, herdu beşdarî şandeke Noel bo piştgirîya neteweperweriya kurdî bûn, ku bi piştgirîya britaniyan pêk hat û ji aliyê sultanî ve bi kêfxweşî hate pêşwazîkirin. Ev şandek bi navê beşdarê nûner, mēycerê britanî Edward Noel, ku dîlxwazekî mezin bo hewldanên neteweperweriya kurdî bû, hate naskirin. Ev yek gelekî istifazî bû, çimkî ew di heman dema lidarketina Kongreya Sivas de, ku ji bo tevgera neteweyî ya tirkî ya Kemalî pir giring bû, pêk hat.

Celadet sedemên reva xwe ji rojavanas Karl Sûshaim re diyar kirin: Sûshaim di pirtûka xwe de dinivîsine, ku Celadet ew agahdarî serhildana kurdî ya li Meletî kiribû, ku wî û malbata wî serkêşîya wê kiribû. Herweha Celadet diyar kiribû, ku beşek ji malbata wî di Mosulê re sînorê osmanî derbas kiribû û beşdarî serhildaneke li herêma wê derê bûbû. Celadet ji Sûshaimî re gotibû, ku dadgeha Sivasê biryara kuştina wî standibû. Sûshaim berdewam dike û dibêje, ku li Mûnixê tirkî û osmaniyan ji ber wê biryara dadgehê xwe ji Celadetî dûr dixist.

Li Mûnixê, Celadet û Kamiran gihan birayên xwe Tewfîq û Safder, ku bi kê-

manî salekê jiyana xwe li wir derbas kiribûn. Berî bidawîbûna mayîna wan, biraziyê wan Heqî, kurê birayê wan ê mezin Sureya, tevî wan bû. Safder di 1927ê de li Mûnixê ji ber nexweşîyeke organa bêhnê mir û tê gotin, ku ew li bajarê Haydîlbêrgê hatiye binaxkirin. Piştî mirina Safder, Tewfîq vegeyriya Stenbolê, bû mamosteyê zanîngêhê û di sala 1963ê de mir.

Di sêmêstera havînî ya sala 1923ê de, çar meh berî imzekirina Peymana Lozanê, ku çarenûsa kurdan pê ve girêdayî bû, herdu birader bi jimarên 2573 û 2574 di doseya xwendekaran a Zanîngêha Mûnixê de hatin qeydkirin. Wekî beşê xwendinê li-ser qaxeza wan « Maf » hatiye nivîsandin. Celadet tenê ta sêmêstere zivistanî 1923/24ê ma qeydkirî, Kamiran ta sêmêstere zivistanî 1924/25ê. Şeweyê nivîsandina « Bedr-Chan Kamuran Aali » û « Bedr-Chan Djeladet Aali » li ser qaxeza zanîngêhê ji şeweyê nivîsandina li ser qaxeza birayê wan ê ji wan piçûktir Safder, ku xwe di 1922ê de li zanîngêhê qeyd kiribû, cudatir bû; eî « Bedrkhan » nivîsandibû.

Kamiran û Celadet Konstantînopil (Stenbol) wekî bajarê xwe yê jidayikbûnê qeyd kiribûn. Ev agahiyên ji aliyê wan bi xwe ve di daristana agahiyên cuda de, ku di literatûrê de peyda dibin, nişaneke xwedî wateyeke balkêş e.

Dersên zanîngêhê, ku herdu biraderan xwe di dema xwendina xwe de ji bo wan qeyd kiribû, asayî di qaxezên dersan de dihatin qeydkirin. Lê belê ew ji ber şerî wînda bûn. Wekî din ji ti agahiyên bêtir di erşîva zanîngêhê de peyda nabin.

Navnîşanên ku di qaxezên wan de hatine nivîsandin, heman navnîşanên ku Celadet di pirtûka nivîsên xwe yên rojane de nivîsandine: Biraderê piçûk Safder, ku wekî Tewfîq berî hatina Celadet û Kamiranî ji bo xwendinê hatibû Mûnixê, li cem profesorekî li « Gietlstraße 4 » dijiya; li ser Tewfîq tenê naskirî ye, ku ew li taxeke Mûnixê bi navê « Nymphenburg » dijiya.

de bû, re gotibû, ku wî xwe bi karên di bexçe û xwaringehan de, di rengdana xaniyan û herweha çapxaneyan de, jiyana xwe derbas dikir. Di qaxezên zanîngêhê de diyar dibe, ku herdu biraderan ji bo xwendinê pereyine kêmtir didan zanîngêhê, ku belgeyêke din e ji bo rewşa wan a aborî ya xerab.

Ji pirtûka Celadetî ya nivîsên rojane mirov dikare nas bike, ku herduyan di salên xwe yên Mûnixê de bi wateya gotinê birçî diman û ji sermayê diqefilîn. Di herdu mehên rûniştina wan de, herdu bi hev re di odeyêke mûbilkirî de li Obermenzig – wê çaxê gundek ji derveyî Mûnixê – dijiyan, ku ji ber sermayê di hundirê wê de, ew ji bo xwegermkirinê direviyan lokalekê. Li aliyekî din hatiye nivîsandin, bê çawa wan gelek rojan tenê bi nanê erzan û reçelê xwe li ser lingan dihiştin. An jî çawa Celadet hewl dida, qulên di pantelonê xwe de bi paçikekî bidirû, ku wî bi xwe ji bo paçîkirina kemana xwe peyda kiribû. Piştî, divyabû ku ew cilên xwe yên ihtiyatî bifiroşê, da ku deynên xwe yên kirê bide. Li gorî rewşa wan a eslî ya mîryane, hetmen ev yek ji bo herdu mēren ciwan rewşeke pir dijwar bû. Dema ku wan sermayê di odeya Obermenzingen de nema tehmul kir, herdu ji xwe re bo demeke kurt odeyêke di pensyoneke li taxa Pasing de girt û piştî her yek li ciyekî ma, wek ku di qaxeza zanîngêhê û herweha di pirtûka Celadetî ya nivîsên rojane de eşkere dibe: Kamiran dawîya şibata 1923ê odeyêke li « Winzererstraße 58 » girt û Celadet li « Galeriestraße 37 ». Celadet di destpêkê de kete odeyêke normal, û piştî ji ber kêmbûna pereyan kete odeyêke reş, ku berê ji bo hilandina xwarinê dihat bikaranîn. Bi xwediyên odeyê re, ku navê wan malbata şarnagel bû, tēkiliyêke wî ya dostane hebû. Agahiyên di qaxezên zanîngêhê de li ser ciyên rûniştina wan, ne tim wek yên di pirtûka Celadetî ya nivîsên rojane de ne. Sedemek bo vê cudabûnê nediyar e. Hertim herdu di nav-

bera navnîşanên « Winzererstrasse », « Galeriestrasse » û « Gietlstrasse » diçûn û dihatin. Wiha dixuye ku odeya birayê wan ê piçûk Safder li wê navnîşana dawî bû. Li gorî pirtûka Celadetî, wî 6 caran odeya xwe guhertibû. Piştî ku wî biryara derketina ji Elmanyayê standibû, li bendîmayîna bo erêkirina derbasbûna Misirê salekê sax dirêj kir. Gelek caran ew ji odeyan derdiket, ku wiha dixuye, ku wî ji ber lihêvîmayîna derketina ji Elmanyayê, ew tenê bo demeke kurt kirê dikirin.

Ji hin çavkaniyên kêr ên ku mirov dikare wan bi kar bîne û li ser dema Mûnixê ya biraderan peyda dibin, kêr agahî li ser çalakîyên mumkin wekî siyasî, weşanger û kurdolog peyda dibin. Li gel ku wiha dixuye, ku Celadet di wê demê de li ser elfabeya xwe ya latînî bo zimanê kurdî dixebitî, wî li ser vê yekê di pirtûka xwe ya nivîsên rojane de tiştêk nenivîsand. Ew tenê carekê behsa wê ye vvkê dike, ku ew dersên kurdî dida « yekî ». Di dema xwe ya Mûnixê de, Celadet ji ber kêmbûna pereyan ji bîlî wergera çend nivîsên Nesridîni Xoca, hin nivîsên xwe ji weşand, ku bi kêmanî yek ji wan xwedî mijareke kurdî bû. Ji ber nezelalbûna agahiyan, lêkolînên derbarey wan nivîsan ta niha bi ser neketine.

Tevî ku rewşa wan ne zêde baş bû ji, lê biraderan baş li derdora Mûnixê digeriyan û pir caran diçûn konsêrtên klasîk û çalakîyên kulturî yên din. Giringtirîn bûyera siyasî di dema rûniştina wan li Mûnixê de, hewldana Hitlerî ya rûxandina hikûmî di çiriyê paşîn a sala 1923ê de bû. Wan meşa Hitlerî bo « Feldherrnhalle » li Mûnixê ji nêzikayî ve dît.

Di herdu salên dawî de li Mûnixê, navbera di orta nivîsên Celadetî di pirtûka wî de ewqasî mezin bûn, ku mirov ji wê çavkaniyê ji nikare zêde agahiyan peyda bike. Celadet di gulana 1925ê de li gel biraziyê xwe Heqî, yê ku berî neh mehan giha bû wir, ji Elmanyayê derket û berê xwe da Misirê. Kamiran di 24ê şibata 1926ê de li bajarê Laypsig dektoraya xwe li ser zagonên wirasetê yên tirkî çêkir û sîfeta Dr. jur. wergirt. Piştî bidawîbûna dektoraya xwe, ya ku wiha dixuye ku wî ew ji derve çêkiribû, Kamiran ji Elmanyayê derket û berê xwe da Suriyê û Libnanê. Li wê derê, birader dişa gihan hev.

Ji elmanî: Sîrwan Hecî Berko

* Ev belgeyên di kovara *Kurdische Studien*, hejm. 1+2, 2003, r. 201-208, de hatiye weşandin. Nivîskar 32 jêrenot nivîsandine û komek ji çavkaniyan bi kar anîne. Lê ji ber tunebûna cî, PEYAMA KURD ew neweşandin.

* Dr. Bîrgît Ammann: *Li Mûnix, Boston û Berlinê Ethnoloci, Sosyoloci û Zanyariyên Siyasî xwend û dektoraya xwe li ser kurdên li Ewropayê çêkir. Ew niha webatkareke zanistî ya Civaka Berlinê bo Piştgirîya Kurdologiyê xwe.*

Dr. Bîrgît Ammann bangî xwendevanên dike, ku ger agahiyên derbarey dema Mûnixê ya herdu biraderan Celadet û Kamiran Bedirxan (wêne, belge, nivîsar an jî gotinên kesên ku xwedî tēkiliyên taybetî bi herdu biraderan re bûn...) li cem wan peyda dibin, ew di rêya PEYAMA KURD re tēkiliya wê bikin.

Yilmaz Gûney: „Film ji bo min haceta têkoşînê ye.“

Seydo Can

Sala 1982ê ye. Yilmaz Gûney cara ye-
Skemîn e, ku li Ewropayê derdikeve
pê şiya raya gi şti. Filmê wî yê herî bina-
vûdeng „Yol-Rê“ li bajarê Cannesê xelata
zêrin werdigire. Yilmaz Gûney dibêje:
„Film ji bo min haceta têkoşînê ye.“

Ji hêla hunera xwe ve, Yilmaz Gûney
îdolek e; ji hêla ramana xwe ve, ew têko-
şerek e; ji hêla sekîna xwe ve, ew mîr-
xasek e. Ew ne tenê listekvan, nivîskar,
filmçêker bû, ew herweha siyasetmeda-
reki bê hempa jî bû. Sinemaya ku Yilmaz
Gûney çêdikir, sinemaya gel bû. Di vî
warî de ew „dibistanekê sinemaya yê“ ye.
Ew bê guman lehengeki hunerê ye.

Yilmaz Gûney dawiya sala 1981ê de-
stûrê digire û ji girtîgehê derdikeve, lê
belê ew carekê din venagere wir, ew jî
Tirkîyê derdikeve. Ji ber ku hê bi salan
cezayên zîndanê li benda wî ne, ango
li pey revîn û derxistina jî hemwelatiya
Tirkîyê jî ceza li wî tîn barandin. Li ser
vê yekê Yilmaz Gûney weha dibêje: „Li
ber raya gi şti dixwazin cidiyeta min bi
şkinin. Dibêjin: „Ma ev e mirov, ku ji
bo welatê xwe dixebite? Hele binihêrin,
çima ev venagere welêt? Ji hemwelatiyê
jî tê avêtin, lê venagere!“ Bi vê yekê ew
bawer dikan, ezê xwe jî têkoşîna li welêt
dûr bixim. Ew xwe bi xwe dixapînin. Ew
mafê hemwelatiyê jî ji min bistînin jî, ew
li ser kaxîzê dimîne. Ezê rojekê vegerim
welatê xwe.“

Yilmaz Gûney, ku li welatê xwe ê ş û
jan ki şandibû, lê bes ji her ti şti zêdetir
jê hez dikir, carekê din nedît. Ew beriya
20 salan li xerîbiya Parisê bi nexwe şiya
kansera mîdeyê mir.

Her çiqas Yilmaz Gûney li Edeneyê
hatibû dinê jî, lê ji ber ku malbata wî ji
Ruhayê bû, kesayetiya wî di bin bandora
çanda kurd û Kurdistanê de pêk hatibû.
Kurdên ku ji wir hatibûn, çanda xwe jî
bi xwe re anîbûn. Gûney jî bi vê kulturê
mezin bû.

Yilmaz Gûney di sala 1937ê de li gun-
dekî Edeneyê wek zareki malbateke
kurd a feqîr bi dinê ketiye. Hê di xorta-

niya xwe de, ji gund diçe Edeneyê û li
wir têkiliya wî bi sinemayê re çêdibe. Ew
filman digirine, jî ciyekî dibe ciyekî din.
Pa şê ew dest bi xwendina bilind di be
şê yasayê de dike, lê nabe serî; dest bi be
şê aboriyê dike, wê jî li ciyê wê dihêle.
Daxwaza dilê wî nivîskarî ye. Li pey we
şandina çirokeke wî, wî bi propagandaya
komunîzmê tawanbar dikan û wî davêjin
girtîgehê.

Yilmaz Gûney filmên xwe li ser bingeha
jiyanê, jiyana kesên ku wî ew nas diki-
rin, çêdikir. Wek nimûne filmê „Umut-
Hêvî“ serpêhatiya malbata wî, ya bav û
birayê wî ye. Di filmê „Sürü- Kerî“ de,
Gûney behsa diya xwe û xalê xwe dike.
Di hemû filmên xwe de, ew bi ser ketiye,
ku mijarên sereke yên li welatê xwe, yên
wek qetîna ji erdê, koçkirin, kevnepe-
restî, zîlm û zordariya siyasî bi awayekî
hestyarî, lê bi rengekî xwe şik bîne ser
perdeya sipî. Yilmaz Gûney di dîroka
çanda kurdan de, di demekê de pey-
da bû, ku wê çaxê hewcedariya kurdan
bi mirovên vî rengî hebû. Rastiya gelê
kurd, ku serdestan dixwestin di nav ta-
riyê de bihêlin, Yilmaz Gûney bi filmên
xwe derxist holê û bû dengê gelê xwe. Bi
hunera xwe, ew bû neynika راستiya kur-
dan, bi taybetî jî neynika kurdên Kurdis-
tana Bakur an jî li Tirkîyê.

Yilmaz Gûney kesekî xwedî îdyolîk bû,
lê belê ne îdyolojiyêke teng. Mirovên jî
hemû qateyan li filmên wî temaşe dikir
û hîn jî dikan. Mirov dikare bibêje, ku
hunera wî xwe digihêne hemû mirovan.
Hozan Emekçi di vî warî de weha dibêje:
„Dema kesek nepolîtîk diçe filmê Yil-
maz, ew dibe kesek polîtîk. Dema kesek
bê însaf û wijdan diçe filmê wî dibîne,
ew dibe xwedî wijdan û destê xwe yê alî-
kariyê dirêjî feqîr û belengazan dike.“

Yilmaz Gûney hê di dema xortaniya
xwe de kovarek derdixist û dixwest bibe
nivîskar. Lê belê Yilmaz Gûney ne wek
nivîskar, ew wekî leystikvan bû navdar.
Di salên 60î de, wî di gelek filman de list
û navdariya wî li her derê belav bû. Li ser

vê yekê nivîskarê
kurd Sirri Ayhan
weha dibêje: „Li
nêzikî xaniyê me
sinemayek hebû;
filmên Yilmaz
Gûney li wir di-
hatin nî şandan.
Min filmê wî, tu
bêjî, hemû dîtine.
Ez ji wan hînî ge-
lek ti ştan bûm.
Ew hostayê min
e. Ew nivîskareki
mezin jî bû. Gel
bi filmên wî hi
şyar dibû. Wî li
dijî neheqî û zor-
destiyê şer dikir.
Me dixwest em
jî mîna wî bibin.
Ew ne tenê kurd
e. Di nav hemû
cihanê de bê gu-
man ciyekî wî yê
taybetî heye. Ewê
her bijî.“

Yilmaz Gûney

dibêje: „Ez xebatkareki gel im.
Di heman demê de, ez têko-
şerê gel jî me. Ez ji bo gel hu-
nerê çêdikim. Heke ne ji bo gel
be, hunera min ne ti ştek e.“

Sinemaya Yilmaz Gûney hem bi-
navûdeng bû hem jî siyasî bû. Bina-
vûdengbûna wî ji wê yekê tê holê, ku wî
çend filmên xwe yên dawîn di dema ku
ew di girtîgehê de bû, dan çêkirin. Wek
mînak filmê „Kerî“, ku mûzîka wî mûzî-
karê tirk Zulfû Lîvaneli çêkiriye. Nûha
jî em guh bidin wî: „Sala 1978ê ez ve-
gerim Tirkîyê. Min xeber girt, ku Yilmaz
dixwaze min bibîne. Ez çûm
girtîgehê serdana

wî. Ji min re got,
projekteke wî
heye, ew dixwa-
ze filmê „Kerî“
çêke. Yilmaz
dixwest, ez di
vî filmî de ro-
lekê bilîzim.
Min jê re
got, ez ne
leystikvan-
an im.
Yilmaz
got, ne
hewce
ye tu ti
ştekî bi-
bêjî. Tu
t e m -

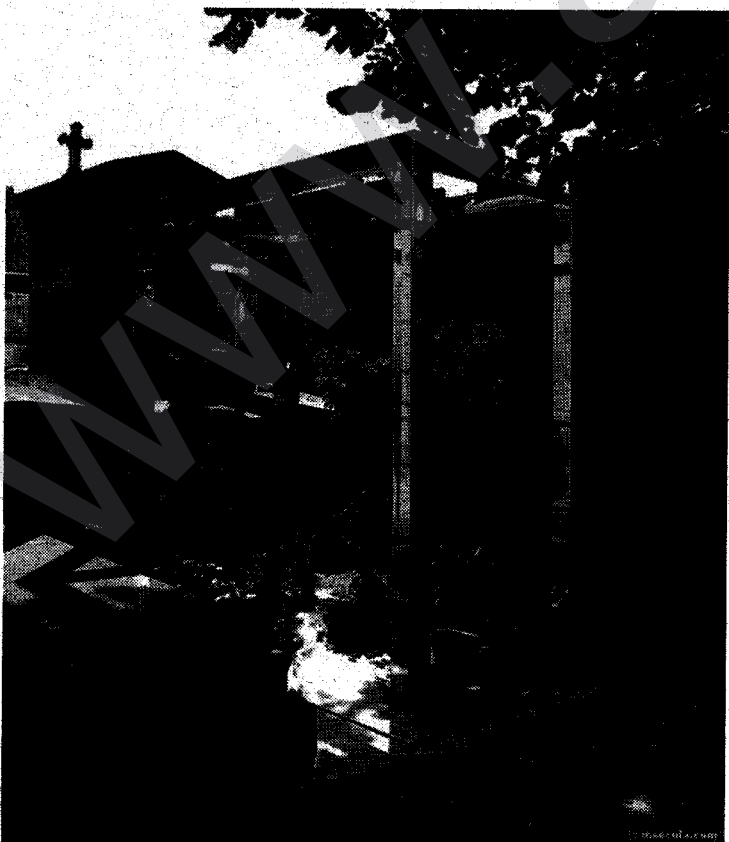
bûrê lêdixî û cendîrme tîn û te dibin.
Ne ku di filmê Yilmaz de, ez nexwazim
di filmê xwe de jî bilîzim. Min got: „Yil-
maz, ezê bersivê bidim te. Ez hatim
Stanbolê û bi xwe fikirim, ka ezê ji Yil-
maz re çi bêjim. Gelek zehmet e, tu
daxwaza girtiyekî redbikî.“ Pa şê min
çareyek dît. Ez dişa çûm cem wî u min
got: „Ba ş e, ezê muzîka filmê te çêkim;
ezê tê de rola xwe jî bilîzim. Lê, daxwa-
zek min jî ji te heye.“ Yilmaz go: „Fermo.“
Min got: „Divê tu jî di alboma min a nû
de stranekê bêjî.“ Yilmaz got: „Lê ez ne
stranbêj im.“ Min jî got: „Tê dît, ez jî ne
leystikvan im!“ Bi vê yekê em bi dilxwe
şî jî vê meseleyê xila bûn.“

Filmê „Sürü-Kerî“ di festîvala Locar-
no de xelata „pilinga zêrin“ wergirt.
Navdariya Yilmaz Gûney êdî her ku
diçû li cihanê belav dibû. Vê yekê serê
serdestên Tirkîyê yên wê demê pir diê
şand. Pi şti ku di salên 80yî de le şker
hatin ser hikum, rew ş hê jî aloztîr bû.
Yilmaz Gûney bi îzin ji girtîgehê derket,
lê carekê din venegerî. Wî berê xwe da
xerîbiya Fransayê. Yilmaz Gûney li ser
vê yekê weha dibêje: „Ez mirovekî ku bo
doza xwe kar dikim. Min berê jî gotibû,
heke dem were, ezê ji girtîgehê birevim.
Ez ji girtîgehê revim, ne ji Tirkîyê. He-
valn, armanca me vegeşîna Tirkîyê ye.
Lê ji bo ku em vegeşîna Tirkîyê, divê em li
wir rew şeke ba ş pêk binin, da ku miro-
vên wek we karibin li wir bijîn. Heke em
bi vê yekê bi ser nekevin, ma hûn zanin
hingê dê çî bi serê we were? Hûnê nex-
we ş bibin, hûnê bibin kabadayî û ewê
cezayên 20 an jî 30 salî bidin we. Hinêk
ji we wê bîn ku ştin, hinekên din wê ji ji-
nekê hez bikin û li ber deriyê kexaneyê
bên ku ştin, hi jî wê bibin qaçaxçiyên he-

roin û cixareyan. Li dijî van hemû ti ştan
rêyek tenê heye: ŞOREŞ.“ Yilmaz Gûney
di çavê gel de wek mîrxaseki ku li dijî
zordarî û mêtîngeriya û jî bo azadiyê şer
dike, dihate dîtin.

Yilmaz Gûney sinemaya tirk reforme
kir û dengê wê di nav cihanê de bilind
kir. Li ser rola filmên Gûney di sinema-
ya Tirkîyê de, şlyas Salman weha dibêje:
„Heke em filmên Yilmaz Gûney û yên
kesên din bidin ber hevdu, ez dibêjim
filmên wî şoreşger bûn. Zaten li Tir-
kiyê bi du cureyan sinema tê çêkirin,
yek mîr û jinên bedew dilîzin, ew jî bo
civata bûrjuvaya biçûk filman çêdikin;
yek jî kesên ji bo hi şyarkirina gel sinema
çêdikin, hene. Yilmaz Gûney sinema ji
bo gel çêdikir. Di nerîna min de, mînaka
herî ba ş di vî warî de filimê wî „Hêvî“
bû. Heke em „Kerî“ û „Rê“ jî ji bir nekin,
mînaka herî mezin li Tirkîyê „Hêvî“ ye,
ku Yilmaz Gûney bi vî filimî gelê tirk ra-
kir ser lingan.“

Ku gelek kes sinemaya Tirkîyê bi
berhemên Yilmaz Gûney re wek hev
dibînin, nivîskarê kurd Ahmed Kahra-
man normal dibîne. Wî pirtûkek bi ser-
navê „Efsaneyê Yilmaz Gûney“ nivîsiye.
Ew weha dibêje: Yilmaz senetkarek bû.
Lê ew berî her ti şti mîr bû. Wek mîreki
hat dinê û wek mîreki jiya û wek mîreki
jî mir. Wî serê xwe li ber tu ti şti dananî.
Ev ti ştekî mezin e. Bi pirtûkên xwe, bi
filmên xwe, bi leystikvaniya xwe li dijî
serdestan sekîni û şer kir. Ew jî bo mafên
gelên bin dest têkoşîna şiya. Ji ber vê yekê jî,
ew bi rastî mîrxasek e.“ Wek leystikvan-
ekî Yilmaz Gûney di dilê hemû gelên et-
nikî li Tirkîyê de ciyê xwe girtibû. Tema
şevanên wî ew fahm dikan, ji ber ku wî
rolên xwe yên neba ş jî bi awayekî miro-

Gora Yilmaz Gûney li Parisê

[Berdeyema rûpel 8]

vhezîyê û bi wijdanekî pak dilîst.

Cara yekem Yilmaz Gûney mijara „Kurdistan“ di filmê xwe „Yol - Rê“ de bi zanîn bi çî kir, ji ber ku wî dizanî ku ew film dê li derveyê welêt bê nî şandan. Ew di hevpeyvînekê de dibêje, ku wî wek wezîfeyê xwe ya demokratîk û neteweyî dîtiye, ku gelê xwe yê kurd bîne bîra cihanê. İlyas Emîr, ku serokê „Weqfa Yilmaz Gûney“ e û herweha berpîrsê nivîsan ê kovara „Gûney“ ya siyasî û çandî ye, weha dibêje: „Yilmaz Gûney tu caran înkâr nekîr, ku ew kurd e. Lê belê, wî digot „ez mirovekî sosyalîst im jî.“ Bingeha afirandina hunera wî ji koka wî ya kurdî û ji rewşa civakî a Tirkîyê tê. Yilmaz Gûney dixwest van rastîyan nî şanî cihanê bike.“

Rêwîtiya Yilmaz Gûney ya dûr û bi ê şî li xerîbiyê bi dawî bû. Bi awayekî gelekî nêzikî rastîyê, Yilmaz Gûney qala

jiyana bê çareyî dikir, jiyanê ku bi milyonan mirovên li Tirkîyê dime şandin û herweha hewil didan xwe, ku xwe bigihênin civata modêrn. Bi vî awayî, ew di ser û çavên serdestên sîvîl û le şkerî yên Tirkîyê de bû dirîyeke, ku wan bi hemû cureyan xwest rê li ber wî bigirin. Şopandina wî li sirgûniyê ji nedan rawestandî. Wî li wir jî rehetî nedît û bêriya welatê xwe kir. Di 9ê îlona sala 1984ê de, ew mir û li goristana Parisê ya navdar „Pere-Lachaise“ hate binaxkirin.

Yilmaz Gûney jî bo azadiyê bê kemasî kar kir, lê ew azadî ji wî re nebû par, ne li Tirkîyê. ne ji li xerîbiyê.

SeydoCan@gmx.de

Berlîn careke din filmên kurdî hembêz dike

Piştî ku Berlîn di du salên borî de bi serketîneke mezin filmên kurdî û yên li ser kurd û Kurdistanê di festîvala xwe de hembêz kir, îsal jî ew dê bibe yek ji giringtirîn çiyên hevdîtina filmên kurdî. Festîvala Filmên Kurdî ya Berlînê îroj dest pê dike û ta 19ê mehê didomîne. Amadekarên festîvalê îsal giranî dane filmên ewropî û bi taybetî yên elmanî, ku ji aliyê derhênerên niştecîyên Berlînê ve hatine amadekirin. Festîvalê dê bi filmê derhêner Marîna Kaba Rall „Deqeya Dawî“ dest pê bike. „Deqeya Dawî“ behsa çiroka penaberekî kurdî dike, ku di zindana penaberên li ser berdana ji Elmanyayê de ye, û dema wî dibin balafirgeha Berlînê, ew xwe bi destin di kelepçeyan de di odeya paqijkirinê de vedîşere, da ku wî neşînin welatê wî.

Filmê „Birçîbûna li dijî Dîwaran“ ê derhêner kurd Yûsiv Yeşîlûz behsa penaberekî siyasî yê kurdî dike, ku koçberî Ewropayê bûye. Filmçêkerê emêrikî-

kurdî Daryûş şokof dê bi filmê xwe „Heft Xizmetkar“, ku leystikvanê navdar Antonî Kwîn rola sereke dilîze, beşdarî festîvalê bibe. Herweha filmê „Vodka Lemon“ ê derhênerê kurd Hiner Selîm, ku behsa çiroka leşkerê kurd ê berê di artêşa sor ya Sovyeta berê de Hemo li gundekî Qafqasyayê dike, dê çiyê xwe di rêza filmên festîvalê de bibîne.

Derhêner û filmçêker Behmen Qobadî, ku îsal yek ji amadekarên festîvalê ye, dê careke din bi du filmên xwe „Def“ û „şer bi dawî hat?“ bibe mêvanê Berlînê. Filmê wî „şer bi dawî hat?“ hin dimenan ji başûrê Kurdistanê piştî rûxandina rêjîma dîktator Sedam Hisênî nîşan dide û vê pîrsê dike: Ma bi rastî şer bi dawî hat? Li gorî agahiyên amadekaran, piraniya derhênerên û hin leystikvanên filmên festîvalê dê bi xwe li festîvalê amade bin.

Agahiyên derbarey festîvalê û filmên beşdar di malpera festîvalê de peyda dibin: www.kurd-filmfestival.com (SHB)

Heyama Nû

Edebiyata kurdî û rexnegirî

Ibrahîm Seydo Aydogan

Jean-Paul Sartre di berhema xwe ya bi navê „Qu'est-ce que la littérature“ (Edebiyat çi ye?) de, ya ku heç kesên ku bi edebiyatê dibînin, divê baş bixwînin, sê pîrsan dike: «Nivîsandin çi ye? Em ji bo çi dinivîsin? Em ji bo kê dinivîsin?»

Her nivîskarê/a kurdî divê van pîrsan ji xwe bike. Ev pîrs dê me bi bin armanca nivîsandinê û herweha ew ê wateya karê nivîskariyê jî zelaltir bikin. Heta ku mirov van pîrsan ji xwe neke, mirov nikare bibe nivîskarekî baş.

Weke ku herkes dizane, Ehmedê Xanî jî di destpêka berhema xwe ya ku de tucari li hember demê neyê jîbîrkirin, Mem û Zînê de, di beşê «sebeba nivîsina pirtûkê bi zarê kurdî» de, ev pîrs bi awayekî gelekî eşkere ji xwe kiribû û bersîveke tîra xwe nefspîçûk ji di pey wê re dabû û pejirandibû, ku armanca wî ew bû, ku li hember tirkî û rîbê û ecemanî rûmeta kurdan biparastaya û ji ber wê, di wê dema ku bi piranî bi zîmanê osmanî berhem dihatin nivîsandin de, wî ew mesnewiya bêhempa bi kurdî nivîsandibû.

Gelo nivîskarên me yên îroj çî qasî hay ji rastîyên xwe hene?

Em ê ji di nivîsînê ve quncikê de pîrsan weke yên Sartre jî nivîskar, rojname, kovar, weşanxane, weşanger û malperên kurdî bikin. Yanî em ê etîka edebiyatê li vê deverê guftûgo bikin.

Em baş dizanin, ku gelek kes dê ji vî karê ku em dikin - weke ku dîsa Sartre dibêje - „aciz bibin“, lê divê em bi-bêjin ku rexnegirî ji xwe tucari jî aliyê nivîskar û weşangeran ve nehatîne hezîkirin, lê nivîskar û weşangeran tîm hesabê rexnegiran jî kirîye.

Lê dîsa jî em ê bersîva vê acîziya wan di serî de bi du malikên Ehmedê Xanî bidin:

Xanî ji kemalê bê kemalî
Meydanê kemalî dîti xalî

Hasil: ji înad, eger ji bêdad
Ev bidêre kir xilafê mu'tad

Nivîsandina kurdî çiqasî dijwar be, rexnegirîna wê jî bi deh caran jî wê dijwartir e. Lê ji ber ku heta niha kesekî nekirîye, em mecbûr in karê ku herkes jî ber dîre, li vê quncikê bidin ser milê xwe.

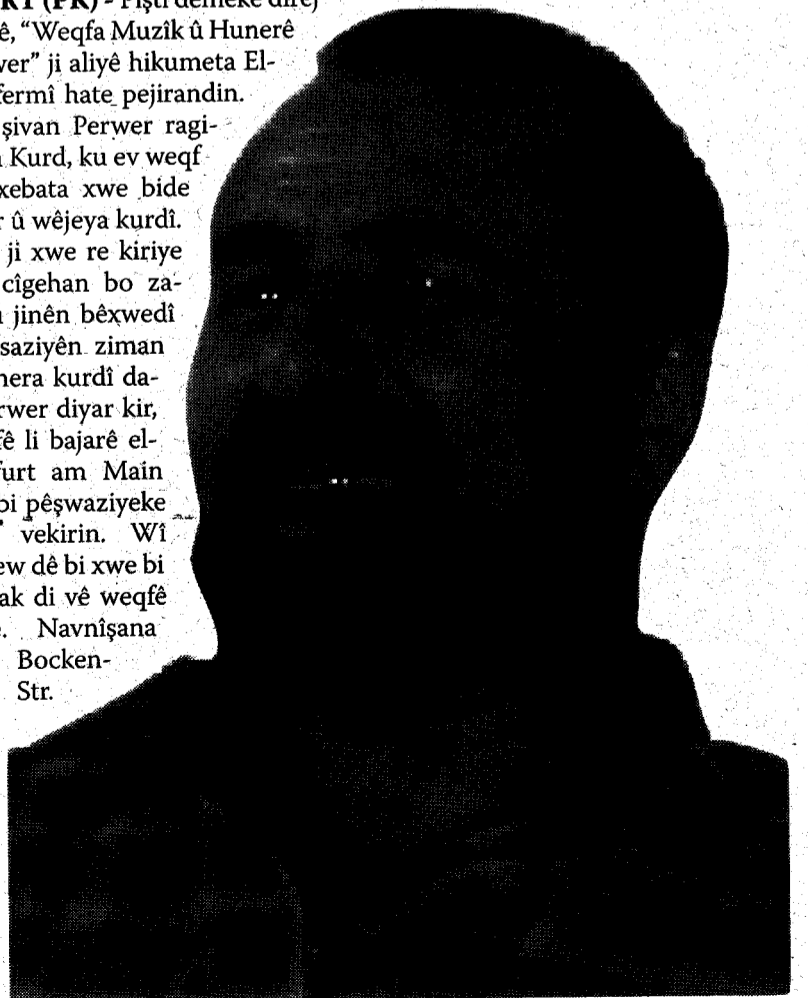
Di demê weha de, ku nivîskarên kurdî jî pîrsan dîre, û jî rexnegirîna hevdu ditirsîn, karekî weha gelekî xeternak e. Hema weke ku mirov bi destê xwe mala xwe xera bike, Lê, weke ku me berê jî di gelek nivîsîn xwe de gotibû, di Heyama Nû de edî em ê rastîyan jî hevdu re bibêjin.

Belkî bi vî awayî em bikarin rîyê bêtir li pêşîya nivîskariya kurdî vekin.

ibrahimseydo@hotmail.com

Weqfa Şivan Perwer bû fermî

FRANKFURT (PK) - Piştî demêke dirêj ji amadekirinê, „Weqfa Muzîk û Hunerê ya Şivan Perwer“ jî aliyê hikumeta Elmanyayê ve fermî hate pejirandin. Hunermend Şivan Perwer ragîhand Peyama Kurd, ku ev weqfê dê giraniya xebata xwe bide muzîk, huner û wêjeya kurdî. Herweha wê jî xwe re kirîye armanc, ku cîgehan bo zarokên sêwî û jinên bêxwedî û her weha saziyên zîman û çand û hunera kurdî damezirîne. Perwer diyar kir, ku çiyê weqfê li bajarê elmanî Frankfurt am Main dê meha bê bi pêşwazîyê mezin bête vekirin. Wî diyar kir, ku ew dê bi xwe bi şeweyekî çalak di vê weqfê de bixebite. Navnîşana weqfê ev e: Bockenheimerland Str. 47, 60323 Frankfurt am Main.

Remîdank

Beran Koc
Bi xwe karibin, bi aram bin û neyên heyecanê. Hûn gelek caran dikevin nav xeyalperestiyêke mezin; xwe jê dûr bixin û werin ser rastiye. Di we de daxwazên berz hene, lê bi sebir bin.

Gamêş Goga
Bal û dênâ xwe bidin ser xwe, serê xwe bi kesî re neşînin. Lingên xwe li gor lihêfa xwe dirêj bikin. Li bendî alikariya kesî nemînin, hevalên lingên şemîtî nîn in. Serê xwe bi destê xwe bixurînin.

Cewî İlaq
Xwe ji nava alozî û sergêjiyê derxin. Li ber xwe bidin û nekevin girdava pirs-girêk û aloziyên giyanî. Tevger û eleqa hezkiriyê/ya we wê morala we zêdetir bike. Dest bidin hev, bixebitin.

Kevjal
Bûyer û pirs-girêkên mezin ji xwe re çenekin. Nekevin dût xeyal û serberdanîyê. Bûyerên îroyîn karin bandorê li we bikin. Giyanê xwe radestî xeyal û nebaşiyê nekin. Derkevin, bêhna xwe berdînin.

Şer Aslan
Hûn di nava xwezî û hêviyêke mezin de ne. Bê aram û bi hêrs nelivin. vEnerji û xwîngermiya we zêde ye. Enerjiya xwe a zêde bi awayekî bavêjin der.

Simbil
Hûnê bi hiş û aqil nêzîkî bûyeran bibin; morale xwe xirab nekin. Hûn daxwazên gelek cuda dikin. Pirs-girêkên we yên aborî hene, lê li ser proje û bernamên nûjen bixebitin, bêhna xwe firêh bikin.

Mêzên Teranî
Li ber xwe bidin. da ku hûn karibin his û xwestekên xwe yên kesayetiye têxin bin kontrola xwe. Wê dostên we morala we bilindtir bikin. Têkevin nav derûdoreke nû, civateke cuda. Bi aram bin.

Dûpişk Akrep
Ne bi hisên xwe, lê bi hişê xwe tevbişîvin. Hûn di nava ramanên baş de nîn. Ji xwe re heval û hogirên nû çêkin. Têkevin nav lêgerîneke nû. Di warê evîne de, wê derî li ber we vebin, lê xwe bi dest ve bernedin.

Kevan
Enerjiya we bilind dibe. Hûnê dev ji alozî û sergêjiyê berdînin. Têkiliyên xwe bi mirovan re baştir bikin. Xwe ji kul û xeman bi dût bixin û têkevin nav civatek xweşaheng û devliken.

Kovî Oplak
Bûyerên îroyîn karin bandorê li we bikin. Van bûyeran bişopînin û bi aram bin. Xwe ji acizî û bêhtengiyê bi dût bixin. Xwe ji çalkê xwe derxin û bidin dût nûjeniyê, xwe biguherin.

Satîl Kova
Xwestekên we pîrr in. Tîşt zû tîn guhertin. Zêde zor û tadê nedin xwe. Di rojên teng de alikariyê ji dostên xwe bixwazin. Dost di rojên teng de kifş dibin; xwe aciz nekin.

Masî Balîk
Hûn gelekî zîz û ruhtenik in. Hinekî bêhtir erênî bin. Ruhê xwe ji her kesî re venekin. Hesabên rojên pêş bikin. Bi hêvi bin. Dost û dijminên xwe baş binasin û dev ji rastiye bernedin.

Kî çi dizane bav çawa ye?

Yekî derewîn digot: „Kes tu neye ku di ser min re derewan bike!“

Lê paşê bihist ku derewînekî jê xerabtir heye. Got: „Welleh ezê herim vî merivî bibînim, hela kanê çawa ye, çawa dikare ji min bêtir derewan bike!“ Bi rê ket. Tê ber mala ye derewîn. Li deriyê wî dixe. Lawikek tê ber derî. Mêrik dibêje:

- Ma ev der mala filankes e?
- Belê apo. Ez ji kurê wî me. Te çi divê?
- Wele qet, hema min got ez wî bibînim.
- Fermo derbasî hundir be, apo.
- Ma qey bavê te ne li malê ye?
- Na apo.
- Êê, bi kû de çûye?
- Welle li wê taxê tişek bi ewrekî ketiye, çûye bi hev ve bidirû; ewê nîka were!

Mêrik ecêbmayî dimîne û ji xwe re dibêje: „Wey xwelî li serê min û bavê min be, hela tu li kurê wî binêre, kî çi zane bavê wî çawa ye?“

Mamosta

Jinekolog, mîrekolog, dînekolog

Prof. Doc. Dr. Sêksî Fatê Were Civatê

Sêxbat

Xwendevanên heja û berketî!
Ev çend meh in, ku em li Prof. Doc. Dr. Fatê Were Civatê digerin da ku pê re hevpeyvînekê çêkin, lê nabînin. Em li erdê geryan, me nedît; li binê erdê geryan me nedît, li nav deryayê geryan me nedît, li çiyê geryan me nedît, li beryê geryan, me nedît. Me bi 20 milyon Dolari satelit kirê kir; em li ser Marsê geryan, me nedît; li Titanê geryan, me nedît; li Venûsê geryan, me nedît; li ser Heyvê û li Rojê geryan, dîsa me nedît. Me stêrkên binê ezmen yekto yekto saxti kirin, lê mixabin! Prof. Doc. Dr. Fatê Were Civatê mîna heyva bin tavê nebû di bûye. Me tu welat nehist, tu newal û qûntar û skeft nehist, tu partî û eşîr û ezbet nehist; ku me serî li wan neda. Lê mixabin em çûn, lê em destvala vegeriyan.

destên wan xelas kir. Bi saxdyan mirîti 20 milyon Dolar xelat danîne serê Fatê Were Civatê. Keko brawo! Me çi mala xwe xirakir û em bi dût Fatê ketin! Ma ji Fatê pê ve Prof. Doc. Dr. gelyabûn? Na çi ye? Bila Fatê Were Civatê di Peyama Kurd de binivîsîne! Tew tew, mala minê! Bavo, emê bi çi rûyî, bi çi mîraniyê Fatê Were Civatê bikin nivîskara quncika xwe! Ma xwedê ji me stendîye! Dost û dijmin hemû li Fatê digerin; Dost ji bo 20 milyon Dolaran û dijmin ji li girtin û kuştina Fatê digerin. Icar em mane halekî heyirî di nava Xelo û Celo de.

Xwendevanên me, em di nav telefon, faks û e-mailan de hiştin. Çi ye? Dibêjin: „Heger Prof. Doc. Dr. Fatê Were Civatê di Peyama Kurd de nenivîsîne, em Peyama Kurd nakirin!“ La hewla wela qîwet îla billah elezîm, de werin icar ji nav derkevin! Era quncika Fatê Were Civatê venekin, wê xwendevan birevin û emê top bavêjin; em vekin, wê antênên satelitên ezmanan li ser serê me bin. De yabo icar werin vî kerî di vî kurtanî re derbas kin! Em mane halekî heyirî. Emê çilo xwe bigîhinin Prof. Doc. Dr. Fatê Were Civatê?

Zirrrrrrr... Zirrrrrrr... Telefon...
Nebixêr, ma hawara telefonê bû?
- Elo,
- Elo, tu kî yî?
- Ez Sêxbat im ji Peyama Kurd. Ma tu kî yî?
- Ez, Xanîna Eysê Mere Civatê...
- Diya minê, Fatê Were Civatê ne bes bû, icar Eysê Mere Civatê ji kû derketî?
- Pepûkol! Ez xwîska Fatê me.
- Tu bi qedê xwedê kî! Bi rastî?
- Erê! Silaven Fatê li te hene. Divê em hevdu bibînin.
- Li kû?
- Bi dût mekeve, ehmeqo! Ezê te bibînim. Çaw, bay bay!
Ya rebbî, ya îlahî, evê ji kû telefona min zanibû? Evê serê min têxin belayekê mezin. De tewkeli bi Xwedê!

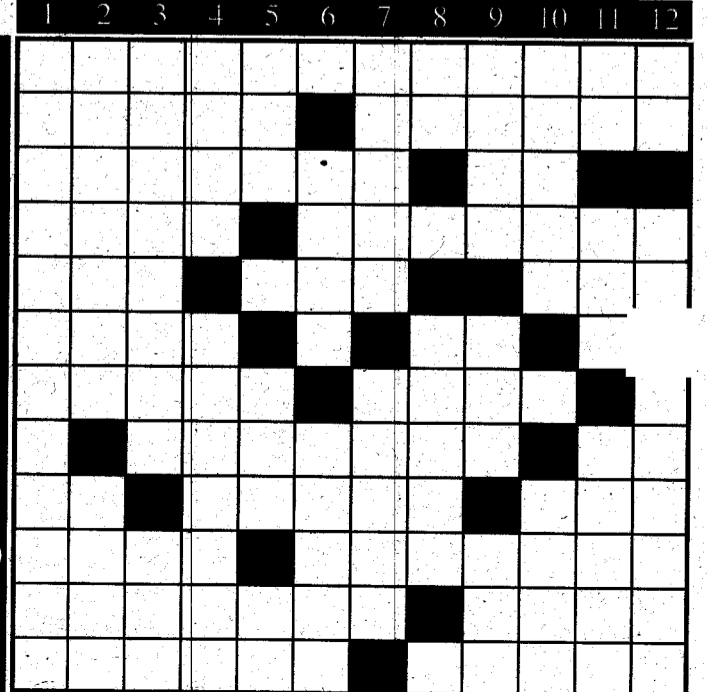
Xaçerêz

ÇEPERAST

SEREJÊR

- 1.Serokê PDK-I. 2.Testa nexweşiya aidsê... Navê çûkekî reş. 3. Biyanînavêkî mîran (paşûpê)... Pîrnayên kesên yekem. 4. Yab, bav,(paşûpê)... Gunehkari, sûckirin. 5. Bi Erebi av (paşûpê).. Ruh, tîn, giyan... Ne xerib, kifş, aşîyan. 6. Navekî jinan (paşûpê)... Erê, wilo ye, ya. 7. Hezkirî, yar, evîndar... qatil, mirdar, mîrkuj. 8. Nekinayî, dûrî... Du tîp. 9. Çêbû, derket.. Pozîtîv... darên bi strî (paşûpê). 10. Navê mehekê... Navê gulêkê. 11. Maç, maçîkirin... Pêşnavê mezinên Hindistanê. 12. Kulîlk û gulên meha Nîsanê (paşûpê)... Pere tê de kom dibin (paşûpê).

- 1. Helbestvanekî kurd. 2. Lehengê çirokeke kevin... Navekî mîran. 3. Hezkiriyê Xecê, navekî mîran... Navê hestiyekî laşê mirov. 4. Koma reh û damaran (paşûpê) ... Nivîs, qeder. 5. Wext, zeman (paşûpê) ... ne mê, mîr... Notayek. 6. Wextê ku em tê dene... Heyat, berdewamî. 7. Îmtîhan, ceribandîn... Eicndara keç, yar. 8. Notayek... Bi Farisî reş, qer (paşûpê). 9. Qelş, rê (paşûpê)... Cephe, hevkarî... Wezîfe, kar. 10. Arş, jora erdê... Bawerî, paqîjî. 11. Ne kevin, pak... Li Swîsreyê navê çemekî (paşûpê)... Biyanînavêkî jinan. 12. Bi tirkî bajarê mezin... Hejmarek (paşûpê)... Tesîr, pêlistin (paşûpê).

ŞOREŞA 43 SALÎ: ŞOREŞA 11Ê ÎLONÊ

Ezîz Azad

11 Îlonê di dîroka kurd da rojêke nişane û pîroz e.

Berî 43 salan roja 11 îlonê 1961, rojêke dîşemê li başurê Kurdistanê, şoreşa kurd di pêşengiya Mele Mustafa Barzani nemir da dest pê kir. Ev bûyer di dîroka Kurdistanê da wek Şoreşa 11ê Îlonê tê binav kirin û pîroz kirin.

Şoreşa Îlonê, vejîn û ji nu ve serhildana mîletê Kurd e ji bo azadî û demokratiyê li başurê welatê me.

Ji destpêka sedsala borî heta nîvê Kurdîstanê bo azadiyê serhilda. Doza rizgariya Kurdistanê û danîna dewletê kurd kir. Mixabin, serhildanên gelê kurd bi hovîtî hatin şikestin.

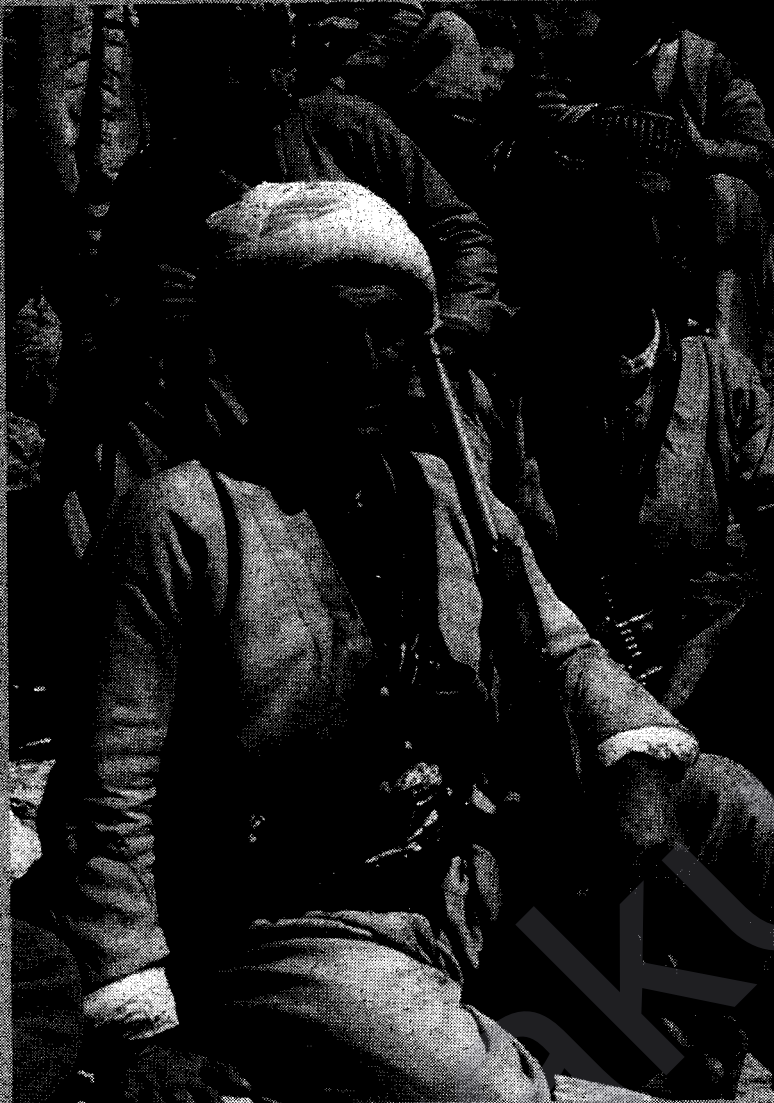
Şores û hewldana gelê Kurd ya herî dawî, damezirandina Cumhuriya Kurd li Mahabadê bû. Ew ji 11 mehî domand û bû kurbariya lihevhatina hezên rojava û Yekîtiya Sovyetê.

Pêşwazî Cumhuriya Kurd hatin dardakirin.

Serleşkerê Cumhuriyê General M. M. Barzani, roja 06.05.1947 biryara dîroki da û bi pênc sed hevalên xwe ra dest bi meşê kir ber bi Sovyetê. Piştî gelek seran bi her sê dewletan ra roja 18.06.1947 çemê Aras derbas kir û giha axa Sovyetîstanê.

Dijmînanetewaya kurd bêhn ketibû ber wan, keyfa wan li cih bû. Wan digotin, qaşo serê azadiya Kurdistanê edî tefandine. Li hemî perçeyên Kurdistanê bédengiyekî hebû. Lê welatperwer her di kar û zebatên xwe da bû.

Barzani û hin hevalên wî piştî şoreşa 14 Tirmehê ya general Abdilkerim Qasim, piştî yanzdeh salan, vegeriyan Kurdistanê. Li seranserê Kurdistanê vegera Barzaniyê nemir tesîreke mezin heşt. Liv bi tevgera kurdperwer ket. Li başurê Kurdistanê di demêke kurt da Partiya Demokrata Kurdistan

—şraq bû hezêke herî mezin û serê xwe nûnerê gelê Kurd.

Serok Barzani û rêvebirîya Partiyê, bi General Abdilkerim Qasim û hevalên wî ra peywendiyên dostane domandin. Her wisa doza bicîhkirina mafên netewî-demokratîk bo mîletê kurd û Kurdistanê kirin. Di daxwaznameyên xwe da partiye doza otonomî ji bo Kurdistanê kir.

Abdilkerim Qasim gelek sozan da kurdan, lê van sozên xwe bi cih ne-

anî. Ew herçû ji dostaniya kurdan dûrket; dijayetiya Partiyê, birêvebirîna wê û Serok Barzani kir. Mixabin dawîya sala şestî pê ve êrişan ji birin ser Kurdan. Hewldanên Barzaniyê gorbuhîst û partiye, bê hêrsiv man. Serok Barzani û birêvebirîya Partiyê biryar da ku hezên pêşmerge darîst bikin. Ev tişt pêk hat. Bi hezaran xortên kurd çek hildan. Çiyayên Kurdistanê cardin bûn stara Kurdan.

Roja 6ê Îlonê 1961 Partiyê bang li

gelê kurd kir ku xwepênîşanan li dar bixin. Gelê Kurdistanê li bajar û qezayan derketin ser kolanan, doz û daxwaza mafên xwe rewşa kirin û şîara „otonomî bo Kurdistan, demokrati bo şraq“ bilind kirin.

Abdilkerim Qasim û hevalbendên wî goh nedan dengê azadiyê û demokratiyê û leşker bi ser Kurdistanê tarê kirin.

Roja 11 Îlonê 1961 artêşa şraqê li deverê Derban Xan êrişê Kurdan kir. Heza pêşmerge bersiva tohma xwînrêj da. Partiyê di serokatiya Barzaniyê nemir da dest bi serê azadiyê kir û wisa şoreşa kurd ji dest pê kir.

Şoreşa 11 Îlonê çêşêke mezin afirand. Gelê kurd bi carek rabû ser piya. Şoreşê di demêke kurt da serkeytinên girîng bi dest xist. Maneviyeta gel xurt bû. Dengê kurdan carek din bi navê General Mustafa Barzani bi hev ra li cihanê belav bû.

Şoreşa 11 Îlonê, li rojhilat, rojava û bakurê Kurdistanê di nav gelê kurd da deng da û li hemî perçeyên Kurdistanê carek din hevîya gel geş û xurt bû. Şoreşa Îlonê, agir û koza dilê kurdan ji nuve vejand û dada.

Di 43 saliya Şoreşa 11 Îlonê da iro mîletê me li başurê welatê me xwedî dewletekî ye. Digel hin desttewerdanên dijîmînanetewaya Kurdistan seranser azad e. Ev destkeftiyên iro, mirov dikare bêje, ku berhemên Şoreşa 11 Îlonê ye.

Jiber wateya dîroki, 11 Îlonê her sal li başurê welatê me tê pîroz kirin û şehîd û pêşmergeyên cefakêş bi rêzdarî tene birandin.

Isal ji civînan biranînê û pîrozbahiye bi şaxezî pêk tên. Em ji şehîdên mîletê xwe û ciwanmêrên gelê xwe bi hurmet bi birînin.

Cih û kêrên şoreşa Ilula mezin di nava bextê mêjûwa me de

Dr. Mihemed Salih Cuma

Di mêjûwa Kurdistanê de ji pêla parvrkirina wê de di sala 1514 de di nava Selteneta Osmanî û şahînsahiya Iranî de gelek raperîn, serhildan û şûreşên xunavî hatin bikirin û hemû di encamê dawî de li ser destên Serdarên hovberên Rom, Erebi û Ecem de bi hovîtî ve hatin bikevtin. Tevlîvêji de mîletê Kurd di mêjûwa xweyî dirêj de ji pêla mêjûwa Somerî de ji berî pênc hezar sal û pê de serên xwe ji bona Dagîrkerên Kurdistanê ve nedabûn bitewandin. Yek li du yê din de ji nava welatê xwe ve dane bipengizandin.

Di parvekirina Kurdistanê de di cara duwem de li ser bîngê peymanaya Sayks-Pîko de di sala 1917 de di piştî cenga cihanî yekem de ji nu ve Kurdistan li jêr deshîlatiya Selteneta Osmanî de di nava Turkî, Suri û Iraqê de hate biparvekirin. Kurd ji bendên 62, 63 û 64 Peymana Sêver ve di sala 1920 de û di piştî cenga cihanî duwem de bi he-

rifandina Komara Mehabad ve di sala 1947 de bi destvalan ve hatin biderkevtin. Di vê pêla kolektî û benditiyê de li jêr serdariya Rom, Erebi û Ecem de tanî sala 1961 pir raperîn, serhildan û şûreşên xunavî ji neçarî ve hatin bivêkevtin; belam tevde bi dirindane ve hatin bivemirandin û mîletê kurd bi bêhevîti ve, bi bê xwedî û xwedan ve, bi bêmafe ve û bi kole û bend ve di nava Kurdistanê xwe de dihate bijiyandin û dewlemenbûna Kurdistanê bi carekê ve dihate bitalankirin.

Di nava van tariyên dema mêjûwa me de Barzaniyê Mezin, Lehengê evsana azadiya Kurdistanê bi neçarî ve bi vîxistina şûreşa Ilula Mezin ve di 11 meha Ilula sala 1961 hate biduçarîkirin. Vê şûresa hanê tevaya mêjûwa raperîn, serhildan û şûreşên Kurdistanê bi carekê ve didate bigewdekirin û bi şeweyekî serpihatî û zanistî ve di bin Rêberîya Partiya Demokratî Kurdî-

stanê û Serdariya Qeharemanê Nemirî Barzani û Rêbazê wî de dihate birêvebirin. Tevaya mîletê Kurd bi hemû çînî û desteyên xwe ve li her çar perçên Kurdistanê de bi carekê ve bi dil û can ve piştî vê şûreşa pîroz didatin bigirtin; jiber ku durujmê vê şûreşa pîroz: Kurdistan Yanji Neman bi mîna durujmê şûreşa Yunanîstanê ve di sala 1830 de: Azadî yanji neman dihate biberz û balakirin.

Vê şûreşê ji sala 1961 tanî sala 1975 de guhertinên pir giran û bi kêr ve di nava tevaya civaka Kurdistanê de date bikirin. Cara pêşî bû, ku Kurd li seranserê Kurdistanê de piştî şûreşa rizgarkîna xwe didatin bigirtin û Supahêkî bi rêxistî ve ji nava cerg û hinavên Kurdan di bin nav û nişana Pêşmerge de di nava perçeyekî Kurdistanê de dihate bipêkhatin û kar û barên wan nebes tenê liberxwedan bû; lêbelê ji her kat û zeman bi nimûne ve xizmeta mîletê

Kurd bû; jibervêji ve Pêşmerge şerînan ber dilên me bûn û hevîya tevaya jina me bûn.

Daxwazên vê şûreşa mezin roj bi roj ve bi zanebûn û şarezabûn ve ji biçûk ve ber bi mezin ve dihatin bibilindkirin; ji daxwaza pêkanîna Dam û Destgehên Perwerdekirina Kurdistanê tanî Ewtonomî ji bona Kurdistanê ve hate bibilindkirin û bi peyamana 11 avdara sala 1970 de hate bixelatkirin.

Barzaniyê Nemir di vê şûreşa pîroz de bîngê siyaseteke rast û durust û hêjibêtir bi şeweyekî zanistî ve çî di warên hundur yanji derve de date bidurustkirin. Di bîngê siyaseta hundur de pir bi nermî, li ser xwe û zanebûn ve bîngê û suwarkirinên civakî ji rehan ve didate bivêguhertin. Ev bi xweji ve şûreşek di nava şûreşekê de dihate biderkevtin; jiber ku şûreşa Ilula Mezin bi saya serê Rêbazê Barzaniyê Nemir ve bi şûreşa Welatî ve bi herdu milên xwe

ve; bi milê xweyî Milî û Çivakî ve dihate biderkevtin. Di siyaseta derve de pir bi nermî ve û bi armanckirî ve li ser qazanc û berjewendîya Kurdistanê de bi durbûn ve li ser bingehê pirkirina Dostan û kêmkirina Dujminanan dihate biçûyîn. Tevaya siyaseta Rêbaza Barzanî li ser bingehê lêbuhurandinê, dadweriyê û demokratîyê de dihate bihîmkirin. Rojekê ji rojan ve di şûreşa Ilula mezin de tundrêyî û mêrkujî beramberî mirovên bê guneh nehate bikaranîn. Her û her bi dadwerî ve xebate me dihate bikin; jiber ku xebata Kurd bi xebateke dadwerî ve tete biderkevtin. Tevaya Rêbazê Barzanî di kurtirin dem û kêmtirîn gorî de ji bona gihandina armançê ve dihate

Da nebêjin Şoreşa Îlonê tenê ya Başûr bû

Silêmanê Alîxanî

Metin, li wir tenê çeperê Çar Çelî li hindava bajarê Amêdiyê xwe li ber vê êrişê ragirt, ku bêtirîya Pêşmergeyên tê da ji bakurê Kurdistanê bûn. Di encama vê berxwedanê de, derfet ji bo serokatiya şoreşê çêbû û karî hêzên Pêşmerge kom bike, da ku ew êrişên fedekarî bikin ser leşkerên dijmin û bi paş de bibin.

Mîn bi vê nimûneyê dixwest tenê bêjim, ku eger ew Pêşmergeyên li Çar Çelî bawer

kir û ev yek li Kurdistanê gelek bi başi bi ser ket. Kurdistan gelek nexweş bûbû, roj bi roj destûrên li dijî kurdan dihatin derxistin, tadariya hikûmetê zêde dibû û gelek eşîrên kurdan li dijî rêjîma Bexdadê şer dikir. Rêjîma Bexdadê Barzanî weki berpirsyarê hemû kiryarên li Kurdistanê didît û êrişên xwe zêdetir dikirin. Di encama siyaseta çewt û şovenî ya wê de, Kurdistan hat bombekirin.

Ji bo Kurdan û Barzanî tiştek gelek eşkere bû, ku rêjîma Bexdadê bi tu awayî mafê gelê kurd ê neteweyî û demokratîk bi rihetî nas nake û nade. Tenê riyek li ber PDK û Barzanî dima, ew jî ev bû, ku ji bo bidestxistina mafên xwe yên neteweyî, dadmendî û mirovane, dest bidin ber xwe û xwe li himber qirkirina dijminî biparêzin. Barzanî ji bo vê yekê li gora mercên wê demê biryara xwe ya dîrokî da, ku ewê ji bo bidestxistina mafê neteweya kurd şer bike.

Biryara şerî biryareke dîrokî bû û dijminên kurdan ji bilî vê riyê tu rê li ber PDK nehiştibûn. Di nav refên PDK û di bin serokatiya Barzanî de, Pêşmergeyên Kurdistanê amadebûnek giring kir û di 11ê îlona 1961ê de hêzên Pêşmerge bersiva êrişên dijminan dan û ketin nav çalakîyên mezin. Şoreşa Îlonê ya pîroz dest pê kir.

Dema mirov serhildan û berxwedanên ku di nav kurdan de çêbûyî baş binirxîne û hemû taybetmendiyên wan şirove bike, gelek zelal dixuye ku di dîroka tevgera kurd a siyasî de ye-

kem şoreşa neteweyî ya îlonê ye. Her weha ev şoreş ji alî rêxistinek siyasî ve (PDK) hatiye hûnandin û armancên wê yên ku neteweyekê bighîne mafên wê yên rewşa, hene. Her weha di bin serokatiya Barzaniyê nemir de, gelek taybetmendiyên vê şoreşê tên xuyakirin. Cara yekem e ku rêxistinek leşkerî di pêvajoya vê şoreşê de hêzên çekdar li gorî mercên Kurdistanê yên coxrafî û civatî ava dike.

Hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê rêxistinek leşkeriya taybetî ye û bi tevayî li gorî taybetmendiyên neteweya kurd hatiye saz kirin. Her weha kesayetî û zanên bûna kûr a Barzanî di vê yekê de rola xwe listiye. Ji ber ku Barzanî gelê kurd ji aliyê sosyolojîk ve baş nas dikir, civata kurd gelekî bi kûrahî şirove kiribû.

Di bin ala şoreşa Îlonê de, yekîtiya gelên Kurdistanê peyda dibû. Vê şoreşê bandora xwe li hemû beşên Kurdistanê kir û çavê her kurdekî li vê şoreşê bû. Navê Barzanî, PDK û şoreşa Îlonê di nav kurdan de bûbû wek destanekê. Dijminên vê şoreşê ne tenê rêjîma Bexdadê bûn. Car hatiye, ku her çar dewletên dagîrker li dijî vê şoreşê şer kirine û bi hemû awayî hevkarîya rêjîma Bexdadê jî kirine. Herweha dijminên neteweya kurd gelek hewil dane, ku vê şoreşê di nav xwe de bike qet, da ku wê aloz bikin. Lê zanebûn û hostahiya Barzaniyê nemir her carê ev leystikên dijmin vala derxistine û nehiştîye ku ew di armancên xwe yên qirêj de bi ser kevin.

Piştî şerê deh salên dijwar, şoreşa Îlonê gihaye armancên xwe yên siyasî. Di encam de, rêjîma Iraqê ligel desthiltdariya şoreşê rûniştîye û daxwazên kurdan pejirandine. Di sala 1970î de, Peymana 11ê Adarê hatiye imzekirin û ev di navbera kurdan û dewleta dagîrker de bûye belge nameya yekem. Her weha ev cara yekem bû, ku bi awayekî fermî mafên gelên Kurdistanê hatiye naskirin û lihevhatinek di navbera herdu refan de çêbûye. Kurd di welatê xwe de çend salekî bi azadî jiyane. Piştî çend salan, hikûmeta Bexdadê mercên peymanê bi cî neanîne û kurd cardin bêgavî şer kirine. Piştî çar salên azadiyê, cardin şoreş heta sala 1975ê berdeham bûye. Li gorî rewşa cihanê ya wê demê, mirov dikare bêje ku cihan li kurdan bû yek derb. Emerîka û Sovyetê piştî şerê cihanê yê duyem, cara yekem di pêvajoya şerê sar de li Rojhilata Navîn bi hev re karek kirine û li dijî şoreşa kurd bûne yek. Bi awayekî, herdu hêzên sereke yên cihanê êdî nexwestin di herêmê de şoreşa kurdan berdeham bibe. Di encamê de, rêjîma Iraqê ligel Îranê Peymana Cezair a xiyanetê imze kir. Imzekirina vê peymanê bû sedema têkçûna şoreşa Îlonê.

Kurd şikestin. Barzanî şertên wê demê gelekî bi kûrahî şirove kirin û biryar da, ku ji bo demekê dev ji şerî berdin. Gelek nixandî û şiroveyên cûr bi cûr li ser vê pêvajoyê hatin kirin. Heta mirov dikare bêje, ku gelek aligiran ev pêvajoyê bi çavên dijminan nixandî. Lê dîrokê di demekê gelek kin de şaşîtiya wan

û rastiya Barzaniyê nemir û rêbaza wî îsbat kir. Xalek gelek giring ev bû, ku vê pêvajoyê gelek rêxistinên cuda bi xwe re peyda kir. Lê pêvajoya şikandina şoreşê û bêhêvîtiyê zêde berdeham nekir. PDK û Barzanî ji bo berdehambûna şoreşê gelek kar û xebat kirin. Di encama vî karê hêja de û bi alîkariya kurdên demokrat û welatparêzên beşên din ên Kurdistanê, PDK di kêmi salekê de bi awayekî çalak li dijî rêjîma Iraqê cardin dest bi şer kir. Şoreşa 26ê Gulana 1976ê di bin serokatiya PDK de dest pê kir. Gelek çar şoreşa Gulanê wek şoreşek serbixwe yan jî wek şoreşek nû tê nixandî. Lê di baweriya min de, ew berdehamiya şoreşa Îlonê ye û herweha mirov dikare wek qonaxeke di nav şoreşa Îlonê de binirxîne.

Kurdan li Kurdistanê Başûr di sala 1991ê de bi rapêrîneke gelekî hêja beşek mezin ê Kurdistanê azad kir. Ji wê demê û hetanî îroj, gelek bidestxistinên hêja çêbûne û îroj li başûrê welatê me dewletek federal a Kurdistanê heye. Ev 12-13 sal in, ku kurd di vî beşê welatê me de bi azadî û aramî dijîn. Kurdistanê wêrankirî tê avakirin. Dema mirov rewşa îroyîn a Kurdistanê û qonaxa ku tê re derbas dibe, baş şirove bike, gelek vekirî dixuye ku ev hemû encama şoreşa Îlonê ya pîroz û her weha ya xwîna şehîdên Kurdistanê ye.

Gerek şoreşa Îlonê her demê li gorî mercên ku dest pê kirî û li goraî qonaxên derbaskirî bête nixandî. Gerek nişên nû yên Kurdistanê vî dîrokê baş fêr bibin, da ku buhayê van rojên azadiyê baş bizanibin.

ŞOREŞO 43 SERRE, ŞEROŞÎ 11 ELULÊ...

1 Elul tarîx Kurdan de roje nişan û pîroz a.

43 serî cuwa ver 11 Elul 1961, roje şeşeme Başûrî Kurdistan de, bin serekîtiyê mala Mustafa Barzanî de şoreşî Kurd destpêkerd. Na biyaye tarîx Kurdistan de sey şoreşî 11 Elul yena namekerdiş û pîrozkerdiş.

Şoreşî Elul Başûrî welat ma de semedî azadî û demokratiya ya newe ra ciwîyayiş û sarewedartiş miletê Kurd o

Serrey sesera vyertî ra heta nîmey seser, şar Kurdistan her perî Kurdistan de semedî Azadî ya sarewedart. şar ma dozê xelaskerdiş Kurdistan û ruenayiş yew devletê Kurd kerd. Çi gune ke sarewedartiş Kurdan bi wahşet ame şikitiş.

şoreş û hewldayiş şar Kurdistan ey pey Mahabat de ruenayiş Cumhuriyêti Kurd bi. Ey zi 11 aşm rumit û bi qirbûn piya ameyiş devletan rojawan û Yewbiyayê Sovyet.

Serekî Cumhuriyêtri Kurd amê aliqnayiş.

Serleşkerî Cumhuriyêti General M. Mustafa Barzanî roje 06.05.1947 qeraro tarixî girot û bi pancsey ambazan xo ya verî xo da hetî Sovyeta, dest şiyayişo derg kerd. Ey û ambazan xo hîrye devletan de şer kerd, la pey riyûne ya derg û dila 18.06.1947 çemî Aras vyertî û xo resna erdî Sovyetîstan.

M. Mustafa Barzanî û ambazî xo yanzdeh ser Sovyetîstan de mendî. 14 Temuze 1958 de Iraq de General Abdul-

kerîm Qasim şoreş viraşt û ame hukum ser. Şoreşî 14 temuze ya pey Mustafa Barzanî û ambazî xo Misir ser ra amey Iraq. Agerayiş M. Barzanî seraserî Kurdistan de zaf tesîro gird viraşt. Hêna gan kot hareka Kurd. Yew waxto kilm de Partiya Demokrata Kurdistan - Iraq bi quweto gird sey

û nûnerî şar Kurdistan amey qebulkerdiş. PDK bernamê xo da semêd Kurdistan otonomî waşt.

Abdulkerim Qasim zaf sozî dayî şar Kurdistan, la sozî xo ca niardî. O roj bi roj Kurdan ra dûr kot, duşmeney Partî, serkaran ey û Serek Barzanî kerd. Çi gune hukmat 1960' a pey ca ca eşt Kurdan ser. No rid ra Barzanî û serkaran Partî qerar girot ke Peşmerge piyeranî û o qide zi kerd. Bi hezaran xortî Kurdan bi çekdar, Koyî Kurdistan hêna semêd Kurdana bi star.

Rojê 6 Elul 1961 de Partî gazi Kurdan kerd ke xopeynîşanan virazî. şar Kurdistan Bajar û qezayan de koti kûçan, doz û waştay heqanî xo kerd û şarî sey „ Otonomî bo Kurdistan, demokratiya bo Iraq“ kerdî berz.

Roje 11 Elul 1961 de ordî Iraq mintiqay Derban Xan de eşt Kurdan ser. Peşmergan cewab rejîmo zalim da. PDK bin serekîtiyê M. Mustafa Barzanî de dest bi şerê azadî kerd û ina şoreşî Kurd dest ci kerd.

şoreşî 11 elul yew c o ş o gird vet werte. şar Kurdistan

yew ray wiriştingan ser. şoreş yew demo zaf kilm de serkotîşî zaf muhîm qezenc kerdî. Maneviyatî Kurdan bi berz. Vengî Kurdan yewna ray bi namey Mustafa Barzanî ya dinya de bi vila.

Şoreşî 11 Elul rojhelat, rojawan û Vakurî Kurdistan de myan şar de veng da û heme parçeyanî Kurdistan de hêna hevî gel bi geş û xurt. şoreşî Elul adir û kozî zerrey gelê Kurd hêna wekerd û kerd berz.

Waxt ke serek Cumhuriyêti Kurd ey Mahabat Qazî Mihemed yenû mehkimakerdiş. O Heyetî Mehkima ra ina vanû : « Mi ala Kurdistan teslimî General Mustafa Barzanî kerd. Barzanî yew roj ala Kurdistan na bîna ser de bi aliqnû. »

47 serî şehîdbiyayiş Qazî Mihemed û 43 serî şoreşî Elul a pey ewro miletê ma Başûrî Kurdistan de wahar yew devleta. Ala Kurdistan her cay Kurdistan de û serbajar Kurdistan Hewler de pa resim Mustafa Barzanî ya bînay Parlemontoy ser tiyeyîyena. Nê destkotîş ewro netîcey şoreşî Elul e.

şoreşî 11 Elul her ser Başûrî Kurdistan û Ewropa de yenû pîrozkerdiş, şehîdî û Peşmergeyî cefakar yenî virardiş.

Emser zi semêd virardişî şoreşa kombiyayişî pîrozkerdiş virazîyenî. Ma zi şehîdanî miletê xo û egîtanî şarî xo bi hurmet anî xo vîr.

Peyama Kurd ra

Yew rojname o hefteyî yo newe vêciya. **Peyama Kurd** piroz û serkote bo. Bêşik tekoşîna rizgarbiyayîş Kurdan de, xo sinasnayîş û organizebiyayîş şar Kurdîstan de rol û bandor weşanan zaf gird û muhîm o. Weşan waxt ke hol biyerû karardîş yew çek o zaf muhîm o. Vilabiyayîş, hîrabiyayîş û bihêzbiyayîş yew weşan gîredayî muhteva û xeta sîyasî ey weşana.

Rojnamê **Peyama Kurd** na raştîyê zanû û gor na raştîyê poltikaya weşanî xo tayin kerda. Goreye zanayê ma Ewropa de hendê 1000 Kurd ciwiyenî. Çi gune ke ewro roj de Ewropa de yew rojname o Kurdî çînu. Semêd Kurdana yew rojname o millî yew rojname ke Kurdîye û menfaat Kurdan bigîrû her çî ra ser zaf lazim o. Her rojname goreye xo prensîp û armançî xo estî. Na hûmara xo ya vêrin de ma wazênî semedî wendoxana bi kilmkî prensîpanî **Peyama Kurd** ser çend çekuyan binusi.

Peyama Kurd Hewl bidû ke ciwiyayîş millî miyan Kurdan de geş bikirû ke Kurd xo bisinasnî û bingehî netewî de hêna zaf ciye ra nîzdî bî. O bibû verçim û verfekî heme çar parçê Kurdîstan. O bi taybetî paşt bidû destkotîşanî şar ma yê Kurdîstana Başûr û inan qorikirû. **Peyama Kurd** verba ey kes û koman ke wazênî Kurdîstana Bakur de xebat û menfaatanî Kurdan bikirî bin bandor û menfaat Kemalîzmê, vindirû û no het de Kurdan hîşar bikirû. **Peyama Kurd** xo re yew xeta netewî vîcnaya û goreye ney bi hîrye lehçeyanî Kurdî – Kurmancî-Soranî-Kirdkî vilakerdîş xo bikirû. O hewl bidû ke ziwani Kurdî miyan Kurdan de biyerû wendiş, lehçeyî Kurdî ciye ra nîzdî bî û biyerî qorikerdîş. **Peyama Kurd** qedr û qîmet bidû ciwiyayîş û verdşiyayîş ziwani Kurdî.

Peyama Kurd myan ripelan xo de piyaxebitîyayîş û yewbiyayîş Kurdan ser vindirû. O reyar nedû duşmîney Kes, kom, partî û dezgeyanî Kurdan û fesadey myan Partî û rexistinan Kurdan de. Bê şik o semêd rexne û îfadekerdîşî vînayeyanî çîya çîya ri ripelî rojnamê akerde bî. Şaşıye û kemasiye heme hêz û partiyanî Kurdan biyerû rexnekerdîş, la é rexneyî duşmîney nêbi, rexneyî biraye û dostîye bî. **Peyama Kurd** bi husîsî roşnîvîr û nuştoxanî Kurdan re reyar akir ke êy semêd verberdîş, demokratîzebiyayîş û azadbiyayîş cemaat Kurdîstan rol xo biyarî ca. O Platformo netewî bu, firsatî bidû inetelektuelanî Kurdan ke xo biresnî şarî Kurdîstan. O piyaxebitîyayîş û paştgirotîş kesani, komanî û rexistinani Kurdan her tim biyarû zîwan. Bi husîsî semedî Bakurê Kurdîstana hewcetîye yew alternatîfo sîyasî û rexistinî biyarû zîwan.

Peyama Kurd menfaat netewî her çî ser bigîrû, o no per de Kurdan hîşar bikirû ke Menfaat şexsî, keyî, eşirî û partî nêkuri herinde menfaat netewî. O her tim zûnayê dûrişma „Yan Kurdîstan, yan Neman“ de bibû û her tim muhîmîye ney biyarû zîwan. Tarîx de zaf ray firsatî kotî Kurdan dest, la sêmêd menfaatan şexsî nun zi partîti nê firsat dest ra şî. Qet ço kes nun zi partî Kurdîstan ra qîmetin nîya. No sebeb ra **Peyama Kurd** menfaatperestî mîletê Kurd bo.

Peyama Kurd hewl bidû ke semed Kurdana dostan zi pêda bikirû û nê dostan biresnû dostanî binan. Se ke Barzanî yo nemir vatîyen “Dostanî xo zaf bikiyen, duşmenun xo kêmbikiyen” **Peyama Kurd** zi semed zaf kerdiş dostan û kêmbikiyen duşmenan bixebitû. O qîmet bidû dostanî heqîqîyan. Kurd zaf ray bî qîrbûn dostanî sexteyan. Zaf ray semed dostanî sexteyan sarey şar ma gîna diyesan ri. **Peyama Kurd** na raştîye bizanû û reyar nedû kesani ke dost aysenî û esle xo de dişmenî.

Peyama Kurd goreye nê prensîpan vilakerdîş xo birumnû. Bi ruho millî, qorikerdîş û verdberdîş ziwani Kurdî, qorikerdîş piyaxebitîyayîş û yewbiyayîş netewî, famkerdîş menfaatan millî û sinasnayîş dost û dişmenanî xo, o xo bidû sinasnayîş û hewl bidû ke bi nê prensîban bibû reyarzanaye û verçim şarî xo...

Keçel û kilawê xwi

Arêkerdax: Îrfan Kaya

Yew merdim o keçel beno, tim û tim sarê xwi keneno. Waxtiko sarê xwi keneno, kilawê xwi, xwi sarê ra berz nîkeno. Sobina merdim yi ra vûnî: Ti qêy Kilawê xwi, xwi sarê ra berz nîken û sarê xwi hima nîkenên?

Keçel eyb xo zono, o semed ra kilawê xwi, xwi sarê ra berz nîkeno.

Wi geyreno a, merdimûn ra vano: Waxtigo qînêşima bikenîyo, şima timnûnûn xwi anî war û hima qînê xwi kenenî, nûnşima timnûnûn xwi serr ra qînê xwi kenenî?

Merdîm wiye ni vani: Ma tu ra in qey-

de pers nikerdin, tu zi ma ra in qeyde nivatin.

Herrqille û Kerra

Yew ruej varûn vareno û yew herrqille nişenû rue kerra ri bermeno.

Vanû ki varûn vareno kerra xwi ri bini varun di sekena. Waxtigo ina vano hâl xwi, xwi vir ni ano. Ma zonî ki varûn bivaro tewe kerra nibeno, herrqille heliyeno beno vilâ. O qeyda zi beno, badê varûn Kerra cey xwi di vinderte mûnêna, la Herrqille heliyenû benû herr.

Çi beno?

W.K. Merdimîn

Ma rê zafey' kul û derdan çî beno?
Xebat û zehmetê camêrdan çî beno?
Wexto ke hêvi û baweri bibo
Duri yê ezman û erdan çî beno?

Merdîmo rikdar, seroyo deng maneno
Şewa tari de, mehtacê çeng maneno
Camêrdo ke şiretan peygoş bikero
Roje taştare bê vaj û veng maneno

Sinayîş ra bêyomi vawitîş çî yo?
Qalanê bênsafan cawitîş çî yo?
Madem şima deste ra gureyêk nêno
Xebatê camêrdan eşkawitîş çî yo?

Gurey' fesadan ma r' muşewweş yeno
Merdîmo ke weş sêro, nêweş yeno
Tiken rê, karê ma asan eyseno
Seke veng' defî duri ra weş yeno

Bê xebat averşiyayîş nêbeno
Seri zîwan ra sinayîş nêbeno
Gama ke weşî de qîymet nêzana
Seri meyit a bermayîş nêbeno

Na dînya de gurey ma baş eyseno
Labelê, axret r' mênîl yawaş eyseno
Her çî qas, taye xo rê xem nêkenî
Vernîyê ma qeymê û kaş eyseno

Kanune-2002

MIN YEW KIŞT!

Arêkerdax: Seyîdxan Kurij

Xal Mîrza dewî di veciyeno serê yew qilê berzê serê yew qilê berzî, bi tîfingê xo azmîn di nişanê astaran gêno û nano pa.

Tesadufî a hel azmîn ra yew astare çîş (şuş) beno, ca bedîlînen.

Xal Mîrza vano:

-Aha, şima dî? Mi yew kişt! La ez nizana vernî di gîna erdî ro (ri) yan peynî di.

KOVARA VATE HUMARÊ 22. VÊCÎYAY

Kovara Kirdkî (Kirmanckî)
VATE ke 1997'ra nat Swed de
vêciyena bi umarê xwi ey 22. na
xwi pêşkeşê wendoxan kena.

Kovara Kirdkî (Kirmanckî) VATE ke 1997'ra nat Swed de vêciyena bi umarê xwi ey 22. na xwi pêşkeşê wendoxan kena.

Serredaktor Kovar Malmisanîj o. Redaksiyon de Haydar Diljen, Mehmet Uzun û J.İhsan Espar estî.

Raya vêrin serrey par kovara "VATE" umarê 21. li Stenbolê zi bi resmi çap bî. Na hûmarê 22. zi Stenbol di bi resmi çap bî. Bi no hal kovara "VATE" hêna hol kuena dêst wendoxan. No hêt nuştoxana zi zaf tesîr rind kenû. Her roja ki şîna welat ra hêna zaf nuştîyê ripelanî "VATE" di ca genî.

Na umarê VATE ê 17. de inî nusstê estî:

Derheqê Kirmanckî (Zazakî) di Kombiyayîşê Diwesine. Aşma Nîsana ki viyert koma xebat a Vate kombiyayîşê xo ey Diwesine viraşt. Na hûmarê kovara VATE di neticeyî no kombiyayîşî amê çap kerdiş.

Mela Mehmed Elî Hunî : Zûnî ma weş o feqet malesef alimû heta inkê ihmal kerdû.

Mela Mehmed Elî dewê Palî Hun ra o. Nuştoxanî Vate W.K.Merdîmîn û N.Celalî Çewlîd di Mela M.Elî di derheq xebatê ey a zun û edebiyat Kirdkî ser roportaj viraştû. Xercî roportajî Mewlud Mela M.Elî zi na hûmar di çap bû.

Serdar Bedirxan: Zîwan û Edebiyatê Kurdî

Ercan Sariççek: Hesen Efendiyê Başkoye

Ehmedê Dirihî: Kirmanckî de namêyê Tayê nebatan

Zîne Kezûn: Eskerûn her çî ma vêşnabi

Yehyayî Têr: Kur ra 33 tèn kişiyay

Zîne Kezûn û Yehyayî Têr dewê Çewlig Kur ra yî. Wirdî zi tertelê şex Seid di qic (Doman) bî û zulm û zorbazê dewleta Tirk diya. Nuştox Vate Seyîdxan Kurij nê wirdî di derheq tertelê şex Seid û zulm dewlet di inan di roportaj viraştû.

B.şilan: Derheqê Kirmancan (zazayan) de konferans: Rewşa Kirmanckî(Zazakî). Aşme Sibet 2004

di Berlin di hal Kirdkî ser yew konferans viraziyay. B.şilan semêd Vate ya na konferans kerda xeber.

Lerzan Jandîl: Raweya Fermanî.
Roşan Lezgîn :İdyomê ma – VI
Aysena Kurdî: Derûdormeyê Bongilanî ra tayê vateyê verênan
Xezala şarîkî: Dormeyê Palî ra çend idyomî

Mutlu Firat, Xidir Çelik, Burhan Beyazyildirim, Gulbehar Çelik, N.Celalî, Newzat Valêrî, Akman Gedik, M.Mîrzani, Newzat Gedik û Mela Mehmedê Muradan zi bi şîranî xo myun ripelanî "Vate" de ca genî.

Adresa tîkîlyê:

İhsan Türkan
Eksatravägen, 186
S-12761 Skärholmen/SWEDEN

E-Mail: espar@bredband.net
http://www.vateonline.com

Tirkîya de semedî Qicanî Kurdan 28 Kitabî Kurdî çap bî.

Projeyanî Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî ey girdan ra yew zi çapkerdiş 28 kitabani Kurdî yo. Mesul no projeyî Bilal Gögü yo. Waxt ke ma aşmê Nisan 2004 de li Stockholm de Derheq Kirdkî de kombiyayiş XII virast, Bilal Gögü û serek Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî Salih İnce derheq nê projeyî de agahdari da koma xebat ey VATE.

Goreye agahdariya Bilal Gögü û Salih İnce semêd no projeya serrey 2003 de xebat dest ci kerda. Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî 2003 de sare da SIDA ri û waşt ke Tirkîya de semêd wendoxanî Kurdana çend kitabana çap bikurû. SIDA veri hama rew o, nê şartan de ma nêşkenî destek bidî nê projeyî. Ser hukum ameyiş AKP ya pey, SIDA bi xo xeber dûna xebatkarani Weqf û nê projeyî ser qisekenî. No qide xebatê no projeyî dest ci kena.

Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî no wisar bi ardim dezgeyi Swed SIDA ya Istanbul de 28 Kitab Kurdî çap kerdî. Nê Kitabana ra 9 tene Kirdkî yi.

Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî 1996 de 8 roşnîvan Kurd naya rue û na Weqf o roj ran at semedî Kultur, ziwan û Edebîyat Kurdîya xebat kena. Cuwa ver na Weqf hîrye ray yekûn 30 wendoxî Kurd ard Swed û inan 6 aşm Zaningeş Uppsala de ziwan û edebîyat Kurdî ser wend. Verî Weqfa kulturê Kurdî ya Stockholmî bi ardim Kürt-Kav wendox vîcnayî, la raya pêyin bi reyar İnternet weqf bi xo wendoxî vîcnayî. Raya pêyin wendoxan ra 4 kesan zi Zaningeş Uppsala de ziwan û edebîyatî Kirdkî wend.

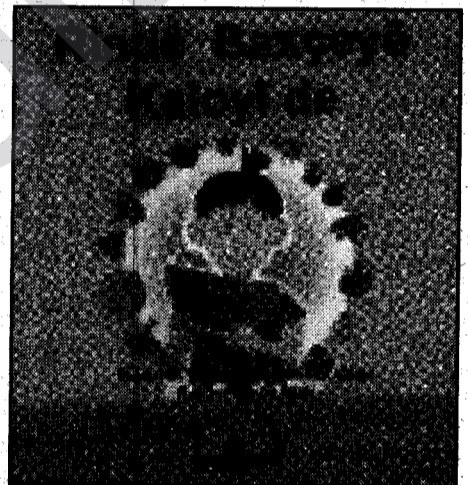

İdarekerî Weqf veri xo mayn de wazîfe dîni 5 kesan. Nê 5 kesî bi dezge û roşnîvanî Kurdan alaqa nûni rue û projeyî xo eşkira kenî. No Proje de 25 ra vêş kesî xebitîyayî. No çarçeve de yew kom semêd kitabani Kurmancî, yew kom zi semêd kitabani Kirdkî niyena rue. Kesî ke no proje de xebitîyayî mexlîmî nûn zi sey padagog xebitîyayî. Koma ke kitabî Kirdkî kerdî hedre redaksiyonê kovara „VATE“ ra yi.

Nê kitabî 3 qisim î. Qisimo verin semêd qicanî 2 - 4 serrani o. No qisim de 5 Kurmancî û 5 Kirdkî 5 Kitabî çap bî. Qisimo didin semêd qicanî 4 ra heta 7 serrani o. No qisim de kitabî sanikan çap bî. Sanikî ke myan şar de vaciyenî inan ra çend numune bi resman sey kitab çap bî. No qisim

de 2 kitabî kirdkî xap bî, yew Pire û Luye ya û M.Malmisaniy nuşta, yew zi Filît û Gulizar a û Seyîdxan Kurij nuşta. Qisim hîrin semêd xuertan û pilani ya o. No qisim de 8 kitabî estî. No qisim hikayetan ra yenû medûn. Yew qisim hikayeti Kurdî diyayi ariye û yew qisim zi edebîyatî dinya ra amê vîcnayîş. No qisim de zi 2 kitabî Kirdkî estî. Yew kitab Munzur çem kerdû hedre û yew zi İhsan Espar kerdû hedre.

Pîyer pîya 120-130 henzar kitabî Istanbul de çap bî û Tirkîya de bedawa amê vilakerdiş. Aşmê Gulan de Amed de şenayîya Kultur virazîyayî. İdarekerdixî no proje zi no semêd şî Amed û İta de nê kitabî bedawa qicanî Kurdan ra kerdî vila.

“Destê Min o Çep...”*

C. Zerdest Pîraniy

Ederayohervîjnayîşî/weçinayîşî Era pey yew-di çî vatîş... Ayo ki/ke pîspor o, ayo ki sey mi sera ra yew mêrdim o... Seni nêbo lay feki çini yo. Bêgûman pîspori, nê gûri ser o mi heqeq i ko çî vajê,xora vanê zi. Eyl a zi wazeno goreba xo yew-de çî vaj o çend sebebo ser o vîndo...

Yewin; ez bi xo wayîrê hîndasi emiri biyo.. mi raşt raşt serkewtinê çepîja-n nêdi..Belki tayin vajê. "Partiya Ecewiti CHP 1973 ti sera 33.9.1977 de zi sera 41 ray giroti no çî bi? No serkewtinê çepîjan nêbi?" Nêbi! Cimki ma badi hema hema pêrin-zaf erey zi bi bo fam kerd ki ne Ecewit,ne zi CHP-DSP çepîj mepîji nêbi. Belki o wexti (qonjoktori) gore xo ra ana vatê,labelê wexti ra nête hîniya rind vejîya orte ki; nê yew bê Nasyonallisti bi ki hemma zi winayê. Eyl a çî heyf ki tay Kurdî û Elewî Zerdî (sextey),fam beno ki é zi hemma zi rayanê xo benê danê winasî partîyan û AKP.

Didin; ma hema hema her vîjnayîşî ra ver xo dinya da xeyalî de veynenê... Ma yew-di nûmayîşê/mîtingê qelebalixî veynenê ma vanê;temam,no gûre qedîya! Hela ki qelebalixê Newrozî... Tabî ma vîjnayîşê 1950 ra ver mîtingê ştenbulî ra ders nêgiroti.(Ay mîtingî di İlnoni ra vanê, "Bewni (işte) paşay mi, ha şîma rê ştenbul,ha şîmarê mîting/nawitîş") û badi heme kes zano ki çî amê İlnoni û CHP seri ser...

Hîrê;Ma hîni pêro zanê kî mîtingan ra vêşer qewetê medya (Radîni,TV,

rojname fîlon...) zaf muhîm biyo.Peki medya feqîro,medya Kurdan,medya çepîjan,medya mazlûman-esta? Mî gore (zi) ayê ki estî him zaf qîymetê xo çini yo, him zi bêtesit ê...

Ma vajê ki rojnamey; çend teney vilabiyenê-roşiyenê, çend teney wanîyayene?Ayê ki zi vilabenê(mesela A.Welat,mesela Dema Nu,mesela ay bîni...) zi hîştê mî gore raşt raşt nê wanîyayene..telewîzyonî zi abîsar... Xora kam çî nûseno ki yewbîn tekarrar ra vêşer, e zi pa...Eyl a çî heyf ki mêşney zi orte de zaf zi nêasenê,ma pawenê ki wa mêşney bêrê/binûsê ki yew sey mi Aptûrahman Çelebî zi wa hêç nêbo se yew wext xo bidê kinar...

Çar;ma vajê telewîzyon: Fam kerdîşê mî gore zafî mêrdimî temaşe/niyade nêkenê; ayê ki wazênê temaşe kê imkanê inan çini yo... kori zi temaşekenê labelê bernamê telewîzyon(an)î ra zaf weş ni...Mese-la zaf bernamêy xorîni çini...Mesela zafin çenedê birak Cahît Merwanî ra hîni eciz kerdo...Halbûka birak-mela qûstûr nêbewniyo...-Merwan,binûso ma zi jey biwanê 'ecêba hîniya rind nêbeno... Mesela bernamê Zazakî,him tayinî,hi zi veynda mêrdimandê pîsporo nêdiyeno û bernamî zi zaf qelîte nêbenê...(Mela xelet fam nêbo,ez bi xo pîspor mîspor niyo...)Belki tikê zi mecbûrey ra ayê ki 'elel 'ecelê veydiyênê inan vejenê bernaman ê zi Zazakî ra vêşer Tirkî qalî/qisey kenê ki Tirkîya inan zi 'tirkîya nerîya' û berbat a...Û emba-

zo/olwozo idarekerdix-zi inan ikaz nêkeno...Cimki O zi sîrf Zazakîya makî qalî keno...(canmêrdê rê zi,zeni rê zi vano: "şîma sekêna,rînda,ti ama ya ,şîya...) Mesela vîjnayîş ra ver qe niştaynê tekê mêrdimandê zanayo vejê?!

Panc; Hîni ma pêro zanê ki/ke telewîzyonondê teberî û mahallîyan tena reydi nê gûrey nêbenê,gere Welatî di,Tirkîya de zi yew telewîzyon o entîke bibo;wextê nê telewîzyon ameyo,vîyarto zi...Mî gore ma gere "Telewîzyonê Kanal 7î" ra xo rê ders vejê...Vîjnayîş/weçinayîş tikê zi inan qezenc kerd...

şeş; No vîjnayîşî ra zi rayna fam biki,faydey "pey bexçan"(imom xetîba-n) gelek bi,beno zi.Mêrdêko verê romîto,xîmî vist inka zi semetey ey arêkenê,çinenê...

Hewt;ma Zerdanê xo,xo vîri nêkê.Ma ki inan hal nêbîkê,nêbiyarê raylî ser. gûrey ma çepîjan,Kurdo zor aseno...

Hêşt; Tay mêrdimî koyan ra telafon kenê telewîzyon, sey melayan mîleti rê wazan danê û badi zi é keynekan genê remenê... Yani mîleti ra vanê, "vatîşê melay bikê,kerdîşê melay mekê...?"! vanê se?! Him zi vîjnayîşî ra ver hînzar yew qalî veti xo ser o... Kes hesabê nê gûra da?!

New;Kurdî xo miyan di zi asîti dişmiş benê,wazênê 'ecêba? Tikê zi no rewş niyo 'ecêba sebebê hezîmetî

vîjnayîşî?

Des;Yew wexto seba sakîne İmrallî hînzaran,mîlyonan reydi mêrdim vejîyaynê teber,xo verodaynê,serhîldani kerdê. -raşt nêbo-zi- xo veyşaynê; xo teqnaynê;çî vajîyaynêse o hewa kerdênê...Ay mêrdimî korayê? Çirê ortedê nêasenê? Sebep? Belki eyro zi tay mêrdimî estî;qebûl. La ay mîlyonan ra mêrdimî kora yê? Sere şî?...Wan çirê vîni biya,qezenc nêbi? Mêrdin çirê vîni biya? Çewlîg di se bi?...Çirê İmrallî ra ver ana bi,çirê İmrallîy ra pey rewş ana yo?...Komara Demokratikî ("Demokratik Cumhuriyet") vajêno,ma xo miyan di çika demokrati?!

Ma him inî gûro verêna zanê... him zi vîjnayîşî ra pey ma roşenê danê xo ro,bermenê,ax,wax kenê û ma xo ra hewna personê,"Çirê?Sebe p?Qeyê?!

Hema zaf çî vajêno,labelê ez nêwazeno vêşî derg ko û ina gamî qatiranê fîncancîyan zaf zi pix ko,bi tersno...Her vîjnayîşî ra û maxlûbeyda (weriyayîştê) ma.. çepîjan dim şîrê Orhan Velî kûweno mi (zi) vîri:

"Destê min o çep
Ez serxoş biyo zi
Ti kewtî mî vîri ancî(na)
Destê min o çep,
Destê min o 'ecemî
Destê min o mîhêr"

Xeyî amey,weşî amey "Peyama KURD".

ویته کانی خوشی دونیای رنگ و ناشتین

پهانی کوره (شوتگارت)
کچه هونرمندی
کورد خاتوو خوشی
شوقی دواهبین
پیشانگای تایبته
خوی له ۲۰۰۴.۱۵ له
فولکن هوخ شوقی
شمیش کیموند له
ولای تلمانی کردوه.
تم پیشانگای
خاتوو خوشی که به
۲۱ تابلوی هونری
رازاوتوه. توههسین
پیشانگای تایبته

خاتوو خوشیه که له دهرهوی ولان دهکانهوه
درای توهی تم پیشانگای له لایین
لیژنه سهرهوشنی فولکن هوخ شوقی به
باشترین پیشانگای توه ههرمه بهستندکرا
بیراردرا تا وه کوره ۲۰۰۴.۱۵ بهردوهام بیت.

لاوانی کورد له سولد خلاتی به که میان وه رگرت!

پهانی کوره (سولد)
له بهردم خوزگی و بهخشندا
(کوملهی هونره جوانه کان) توه
تیبه هونریه چالاکیه که به
هولی دسته بهک له هونرمندان و
رؤشبرانی کورد له شاری (پوتیوری)
ولای سولد له ۲۰۰۴.۱۹
مؤلتی کارکردنی له لایین دوزگا
دهولته کانی سویدمه پندراوه.
چالاکیه کانی تم تیبه (شانزو)
شیره کار+ فیلم سازی+ موسیقا و
گوزانی+ سما وهلهرکی و... ههسو
بواره هونریه کانی دیکه دهگرتیه خوزی.
گرتیتین توه بهرهم و
چالاکیه که له ماوهی تم
چوار سالهی تمیندا نه چاندواوه:
۱- سال ۲۰۰۰ بانگیشتی دوو نمایشی
شانزی لولائی هولندهاوه کردوه
په که میان: شانزی (بیره هوری)
ناماده کردن و
هونرمند (کامهران رتوف) و
نواندن هونرمندان (شادان فواد) و
(سوزان بیسماعیل) و (شوش قادر)
و (شنو شمال) و (شایب شمال)
دوومیان: شانزی (پنج تابلو)
له دهره نیانی هونرمند (شوش قادر)
و نواندن هونرمند (شمال عبه رش)
۲- سال ۲۰۰۱ هه له ولای (هولندا)
وه بانگیشتی نمایشی شانزی (ویرانی)
کردوه. له ناماده کردن و دهره نیان
نواندن هونرمند (کامهران رتوف).
۳- نمایشکردنی فیلمی (بههشتی سوتار)
له دهره نیانی هونرمند (ناراست رشهید).
۴- نمایشکردنی فیلمی (فرنسیسی رشه)
له دهره نیانی هونرمند (کامهران رتوف).
۵- سال ۲۰۰۱ بهره میستان و
نمایشکردنی شانزی (فاوست و
نوروز) نویسی (عبه دلکهریم
به رشید) و رهگریانی (نازاد بهر زنجی)
له دهره نیانی هونرمند (دلشاد تمحمد).
۶- سال ۲۰۰۴ نمایشی شانزیه کی

میلان بناوی (کیژولهک له کوردستان)
(ENFLICKA FOAN KURDISTAN)
نویسی هونرمندان (کرتینه و
دلشاد) دهره نیانی هونرمند (دلشاد
تمحمد) و نواندن ۱۵ مندالی بهرهمند.
۷- پیکه نیان و ناماده کردن کیژولایی
هلهرکی که ۲۰ کیژوله ماوه ۴ ساله
بهردوام بهرهم و چالاکی له بزونه نتویبی
و ناهنگ و که ره فله گهوره کانی
ولای سویدا پیشکش دهکن. سالانه
له فیستیالی نترناسیونالی (LISERB
ERG) بهشداریکی بهرچار دهکن و
به تاییت له که ره فله (همه کره لن)
کزیاتر له ۵۰ هزار کس دین بو
بینی و به گهرترین که ره فله ولای
سوید ده میزدی... توه گرپه سما
هلهرکی کوردی پیشکش بهناویزه
توه چاساوه کردوه له لایین لیژنه بلای
که ره فله گهوه خلاتی په کی پیخشرا.
۸- سال ۲۰۰۴ له خولی تزی پتی ژناتی
شاری (توتیوری) له ریژی پله ناپه کان

هه له هه مان پوژیشدا پیشانگایکی
خوشنوسی ب هونرمند زیاد
شیتو کردوتوه و له ۲۰۰۴.۷
لهسه سه کویه کی هاونیه له ناوپستی
شاری شوتگارت له (هفتهی ناهنگی
نتوه جیاجیاکاندا) له تک توه
پارچه هلهرکی کوردیه دا، خوانی
خوارده منی خومالیه کوردیه کانیان
ناماده کردبو. توه سه کویه بهنالی
پروژی کوردستان و نه خشی
کوردستان رازابووه.
توهی شاینی باسهه ره له ناو
باره گای کوملهی کلتوری کوردی
له شوتگارت قوتابخانه کی خنجلانه
ب سلالی کورد و فیرکردنی زمانی
شیرینی کوردی کراوتوه.

چالاکیه کانی کوملهی کلتوری کوردی له شوتگارت

پهانی کوره (شوتگارت) کوملهی
کلتوری کوردی له شوتگارت
دوا بهدوی توه هلیزاردنه نازادهی
له رژی ۲۰۰۴.۱۱ نه چاندوا.
بهریان "نوخشه چروستانی" وهک
سه رژی کومله، "فرینسک ستفا"
پاریده دهر و "کامهران چروستانی" و
"تومید مالا رسول" و "ریژن نهج"
به نندمانی دهره ی بهریزه ریهی
هله لیژیردان تم دهسه نویی
له چوارچیره کاره کانیدا تم
چالاکیه به ننجام گپاندوه.
کوپیک ب بهریژ کاک سامان.

هه کتهر و موزیک ژهن و نووسهر!

SCHULE DER BUNDESSTADT BONN

پهانی کورد: هه چ که له موزیک و شانزو، چه دی هه؟
هه: تاره زوی نویسین و خوندنه نوم هه، له برای نویسندا کورته چیرۆک دهنوسم بو مندالان و ژماره بهک لهو چیرۆکانم له تیزگی (WDR) خوندوتوه.

پهانی کورد: توه چیرۆکانم به چ زمانیک نویسیره؟
هه: به زمانی تلمانی نویسیره و زور حزیش ده کم که روژیک له روژان به زمانی رهنسی کوردی بنوسم بهلام بهداخهه من ههست ده کم تم زمانی که قسه یی ده کم بس نیی بو نویسین بهلکو پنیوسته پتر به زمانی کوردی شاره زایم تا بتوانم چیرۆک بهو زمانه بنوسم.

پهانی کورد: هه بخان حهزه کات سرری کوردستان بهات؟
هه: له مندالیمدا سهردانی کوردستان کردوه وهیوادرم له داهاترودا سهردانی به کموه.
پهانی کورد: له داهاترودا حهزه کات بهات بهات بهات بهت؟
هه: له راستییدا زورم حهز له کاری روژانه کهریه، نازانم نه هه به هزی کاریگری باوکه ره یان نا؟ بهلام هه چوتینک بیت من ناواته خوازم که پزیشکیکی روژانه بنوسم به!

کورد ج و اناپه کت پنه دهه هه هه؟
هه: له گهله توهی که شانزیه کی له راده بهدهره دایکمه ده کم، بهلام له هه مان کاتدا له قولایی گاینهوه ههست بهوه ده کم که کورد و نه توه کم زور زور خوش دمویت و ناواته خوازم. بیته په کی که له نتهوه پیشکه توه ره کانی جیهان.

پهانی کورد: وهک ژانیرمانه هه بخان خولایی هونری شانزه ده کورت کورته باسیکانم لهو بهرهمه بو بهکته؟
هه: له پزی پنیجهوه حهزم له هونری شانزکرده وهک نه کتریک چوره جیهانی توه هونره مزونه په کم شانزگهری له ژانیمدا که بهشداریم تییدا کرد، شانزگهری (مسیح) بو، رولی (یوسف) تییدا بینی، هله به من و توه مندالانه هاوریم لهو کاتدا ماوستای تایبته یان هه بهه که فیتری هونری شانزی ده کردین، پاشان له فیترگی (AG) پتر به کونیدی شاره زا بووم.
تنجا له کولن چورمه قوتابخانهی تایبته فیبریونی هونری شانزو. له چندین بهرهمی شانزی جیاوژدا به شداریم کردوه، گرتگری نیشان شانزگهری (گابلی بچوک) بو که له نویسی فرانسو کافکا و رولی مشکم تییدا بینی.

پهانی کورد: چه که له شانز هه بخان باهخ به چ هونریکی دهک مه هه؟
هه: من حهزم له موزیک و شاره زاییه کی تهاوم له ژمنی پینازدا هه و له چندین چالاکی موزیکی له سهز ناستی شاری (بون) به شداریم کردوه. دواترینیان له ۲۰۰۴.۷.۲ بو له (MUSIK.)

دایکی پزیشکیکی تلمانی و باوکیشی روژانه نویسی کوردی به ناوانگه، ده لیت دایکم ههول ده دات نازار و دهره کانی جهستی مرۆف چارهره و تیمار بکات، که چی باوکم له ههولی توه دایه کیشه و نهسته کانی مرۆف له نووسینه کانییدا بهرجهسته بکات. شهونما، کچیکی ژیکلهی ۱۸ سالیه و خاونهی کوملیک بههری جیاوژه و به تهسپانی و ژیرانه خهریکی زده کاریه کانی ژانی روژانه خوزیتی. کاتیک که له- بادگوسبیرگ- بو په کم چار چاویم پهن کوهت و امزانن که کچیکی تلمانییه و ههجه پیوهندیکی به کوردوه نییه، بهلام دوی توهی که کوهت سهه کردن ههستم کرد له بهردم کیژولیه کی کوردم که به زمانی کوردی پاک و پارا دهره دویت. شو که له پزلی ۱۲ یه و ته منی ۱۸ ساله، حهزی کرد که خونه رانی پهانی کورد وهک که کوردیکی نه فیداری کوردستان پیناسی بکن، تم که کچه کورده چالاکی که خاونهی چندین بههری جیاوژه، تم دهره ته یومان ره شاسند تا وه که له تیزیکوه تم ههله یه نیی له گهله ننجام دا.

پهانی کورد: هه کی هه؟
هه: من کچی روژانه نویسی کوردی به ناوانگ دکتور ناموز عزیزم، له شاروچه کی بادگوسبیرگدا دهزم.

پهانی کورد: بهه کی دایکت تلمانییه و باوکت

KONGESSHAUS STADTHALLE HEIDELBERG NECKARSTADEN 24 HEDEL-69117 BERG

ناهنگیک بهیونی ۱۶ ناب یادی ۵۸ سالهی دامه زواندن پارتی

و ۴۳ سالهی هه لکیرسانی شوقی له یولی ملزن

له شاری هه لکیرگری

له لایین که تالی ناسمانی کوردستان (K-TV) راسته و خوش ده گواریتوه

ناژانسی توریستی

NEW PLAN

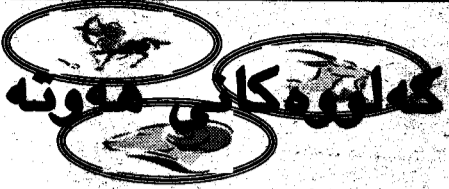
تیبه نامادهی خزمهت کردنی هاو لاتیانی کوردی غیراقین

کوردستان له ریگی تاره نوموه

تیران له ۳۵۹۹ یه
له امریکا له ۳۶۰ یه

Thomas-Mann Str, 24
53111 Bonn
Germany
Tel.: 0049 (228) 180 24 34
Fax: 0049 (228) 180 24 38
E-Mail: info@newplan-travel.de
www.newplan-travel.de

له ۲۰۰۴.۱۰
حجهی "تمعت"
حجهی "عمره"

کور ۳.۲۱ تا ۴.۲۱
بایمخدان به کاروباره کانت و نه همول
و تقه لا بیوجانانی که لو روومه
دمیدیت بم زوانه بز و بوومهکی

کا ۴.۲۱ تا ۵.۲۰
کیروگرفت روپروت دمیدتوه و خز
راگربت بیویسته. چونکه ناحزه
کانت له پلانگپراندان له دزی تودا

دوانا (چمک) ۵.۲۱ تا ۶.۲۱
بؤگیشتن به مبهسته کانت هموو پیکایک
دهگریته بر، بارودوخی سوزداری و
نابریوت برمو بووزانه و چاکتر دهروات.

قرزال ۶.۲۲ تا ۷.۲۲
نم روزانه زورگونجاون بو دهر خستنی
توانا کانت له بواری کار کردندا. به
هنمنی کاریکه و ژیرانه بیر بکه رومه
زوترو سرکه وتوتورانه به تامانجه کانت

شیر ۷.۲۳ تا ۸.۲۲
واژ لو دلتهنگی و گوشه گیریت
بیته روپروپی کیر وگرفت و دهور
و بهره کت برومه، ژیران تهگر تالی
تیدابیت ته وا خوشی و شیرینشیتندایه

فریک ۸.۲۳ تا ۹.۲۲
بله نه کیت له کاره کانتا چونکه
لوانه بیته قوناغتیکی گرنه که له
ژیا تندا، بهموی بیرکردنوهی شلژاوت
و ناتارانیته دهور و بهره کت به هله
و خراب هلدنه سنکینن

ترازو ۹.۲۳ تا ۱۰.۲۲
نهمنده خوت نخمیت ژیرکاریگری
گومان و نیگرانیته و بروت به خوت
و هاوری دلسوزه کانت همیت، همول
دهدن بو بهخته و برکردن.

دووشک ۱۰.۲۳ تا ۱۱.۲۱
پناکابه له بیومندیه کانت له کمل کساننی
دیکه و بتاییتش له کمل نوری که
خوشت دهریت، بارودوخی خیزانیت
برمو باشتر دهروات.

کوان ۱۱.۲۲ تا ۱۲.۲۱
سرکه وتنت له بواریکدا واتای نوه
ناکیتینت که تاسر بو جوره بعینتیه
و ده بیت باورت به گوران همیت چ
برمو باشی یان برمو خرابتر، گرنک
باوربرونه به خوت

گیسک ۱۲.۲۲ تا ۱.۱۹
هنندیک لو خووه خرابانه که هتن
کیروگرفت له کمل کساننی دهور و
برت بو دروست دهکن، نهمنده خوت
به توانتر له دهور و بهره کت مزانه
چونکه هموکس توانای تاییهتی و
باومری به خوی هیه.

سئل ۱.۲۰ تا ۲.۱۹
له وانیه هنندیک پرودای چاورمان
نه کراو له برزومندی تو له هفته
یه رویدن. له همان کاتیشدا جزوه
فشاریک له دزی تودا به ریگاویمیه،
برهنکاری بووه.

نهمنگ ۲.۲۰ تا ۳.۲۰
نهمنده خوت نهمیته دست هست
و سوزت و روپلیکی گونجاو بو
نارموت دابنی، (خوشه ویسته کانتان
یا هاوسره کانتان) گومان له
هلوپسته کانتان دهکن.

شیتیکم پیلی بواتر بیت له گومان

که گومان...
شیتیکم پیلی بواتر بیت له گومان...
شیتیکم پیلی بواتر بیت له گومان...

برو نهم شمو له کمل (با) به!

تمنا له ژیر همیلتهی نهم شوو...
تاریکی و دهمی په بته کانت...
لهو دیو پیستموه که ولم دهکن...
نملوه ته زیندانیه کهشت له چاوی مؤمیکه...

مکان عزیز - بون

نهو گونده

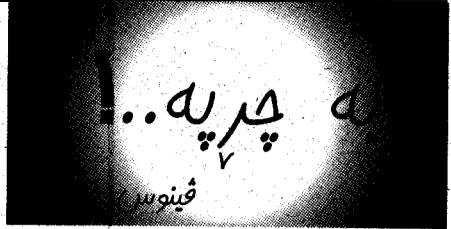
دلوه، قهر، داغی...
بو تابلیوی (پلکه نین) ای هونه رهنه زهزا بهکر...
لهو گونده...
شور له شور هله لاته وه هلدی و...
له شور ناووه ناواده پین...
لهو گونده...
قهره، پیایوله که نم، رنگ...
نیوه وان به فیکه لیزا نوه...
به ژیر سینه ری زاره نار، ناراندرا...
زهت دهن...
لهو گونده...
له هه، پیکه پیکه کرا قسه بیک روواوه...
له سر، په لگی هه، ره شتیک...
پرای جیره بیک هه لکراوه...
شکلکی نهو گونده...
نه کوئی له هه والکان دهکن و...
نه لپه ری په له می، پوز نامه لان ده فوینتوه...
که پوی له هه لیزا رتا...
درونک بو کو کوشیه لپیرالکان دهرن...
شکلکی نهو گونده...
هیچ له زه رب و دایه شکردن و ولی دهرکردن...
نارائن...
که پچی به هه ناسه...
سالروری پشوتی کوله قهر سلیبه لان...
هسین دهلن...
به بون... نه پیریداری کوله ستیره وه دهرن...
شکلکی نهو گونده...
که دهنه میوانی که ره لوول...
دور درشت...
کیرفانه لانیان پر دهکن له سیره وه هور...
هتاو...
که پچی لهو سره وه...
به باوه شی، نه ستیره وه دهنه...
شکلکی نهو گونده...
به سلاو فویان دهکن به مالرا و...
به سلاو له مال دهنه دهر...
لهو گونده...
شهوانه نه ستیره لان دهنه ناو...
ده تلیته زاری نوقلینی پیکه نینه وه...
لهو گونده...
شنه با کوهه لان...
له تامیزی تریغه را فویان ده کوژن...
له تامیزی بارنزه را...
هه ناسه دهرن و دهر وین و...
سهوز دهن...
لهو گونده...
کونه پی شوری نیه...
رووت و قوت بهروای تاره زوردا اراکت...
که پچی هه قیقه ت پی شوره...
له کونی دورکوه ته ماشای...
فو پروت کر زده وهی کومانگت...
له پی تینوتی پی شوره...
کوئی بو پیره پی ته پوری فوشه ویستی...
هه لپات...
لهو گونده...
ماسیه لان هه له یکه مین بیینه وه...
عاشقی قولایی دهن

لهو سره وه لو سر نووکی پی...
په پیکه هه تر ناگ و فوشه لان...
شکلکی و ته نکه نه قهس بووندا دهنه...
لهو گونده...
که پچی تاقینی فیرنی پاساریه لان ناگا...
بو نومونه...
هیچ کانیوهک به شیریگ نالن...
نهمرو له کوئی بوویت؟...
لهو گونده...
بافه وانیک ده ناسم...
سپاری له هه ورو...
ده سته کانیوشی له کرنگ...
که زه نوی؟...
به پچی... په پچی... ده پیکه وه...
که دهر واه...
زه هت و په پوله و شیری...
نهو روپایه ری دهنه سهر...
لهو گونده...
بوومونه هاوری تاوینه بیک...
عومریله...
فوی له زه ریا تماشه دهکا

سیلمانی ۱۹۹۳
- مانگ گبران له نازادانیه، چونکه بو نهو کارمانگ تمیت...
په تروای خری بیت، له حالیکدا تمشوه چاره کیکی به دهر موهی...
پاوه که به همان ترانای کوشولگرنی پیشوری گوتی...
- که پناکابه گبران به ریگوهیو نیستا کانتان له برده مستدایه...
پنویستی به دارشتن و هلیستن پیته کی دیکه نه بو، ههردو...
ده پانزانی مسله که چیه، نانا له یکه مین خولی سماوه دیزانی...
نم نه تنها شتیکی جیاوازه که پیانو دهنانیت پیشکشی بو...
بکات...
واقی ورم نابوو که پیانوه که چ شارزه ای کی جادوگرانه...
چله کانی نوری وهک پیستی پیاز کلا کلا و له راستیه بشدا دهروو...
به دهروو به نووکی پنجهی له لشی داده کنی...
له یکه مین خورولدا، نانا له نازادا ناگای له خوی نه بو و...
هستی به سوکاییتی پیکرنیکی سامانگ دهکره، هه وهک...
سریشکیک که خریکن ههردو لینی له ناواسه وه دهکن به...
دوو کرته وه، هه ناسه کانی تنگیرونه، نارقیکی سارد جهستی...
خوباند و بو نوهی که کتر ریگا له پیانوه که بگریته، یارمنی...
له خورسکی قهرمانی خوی و مرگرت و نهو کاتش ههردو...
خویان به دهنستی خوشیه کی بیستوری نهو هیزه وه شکیه سپارد...
که کمل نازونرم و نیانی تیکل بیوو...
گرتی نانا ماگدالینا نه بو که پیانوه که بناسیتوه، تنانیت...
هولیشی نندا که بزانت کیه، تنها دوا ی سن سال لهو شوه...
له یاد نه چوره بوو که وینه رووخساری خوینخواری نهو پیانوه...
له خله یزینوندا بیبی له ژیر نازیشانی فورسماغ و دستبری...
بیوزناتی تنیا و خویاندو و بکوژی تیخیمالی دووان لهوانه،...
پولیمی کاریبی به دوایدا دهکرا...
ژیر: (LE MONDE DIPLOMATIQUE)
نایی ۲۰۰۴
و مرگرتیه فارسه کی: آرتینا نیکمان

ناستی لیکۆلینه‌وه و بارودوخی زانۆ کوردیه‌کان

له کۆریکی وه‌زیری په‌روه‌رده و خویندنی بالای کوردستان

چرپه...

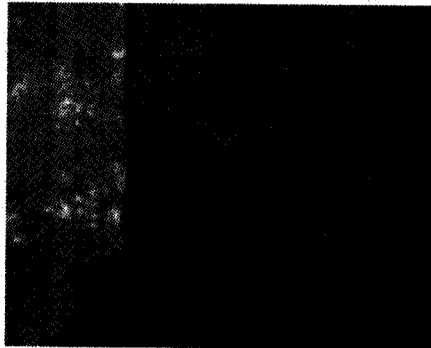
فینوس

که‌ی نووسەر ده‌توانی‌ت بابه‌تی بی‌ت؟

نووسه‌ری هوشیار ئه‌وه‌که‌سه‌مه‌ ده‌زانیت له‌ چ ده‌رگایه‌که‌وه‌ خۆی ده‌کات به‌ناو خه‌یالی خه‌ینه‌ردا...

نووسه‌ری هوشیار ئه‌وه‌که‌سه‌مه‌ ده‌زانیت له‌ چ ده‌رگایه‌که‌وه‌ خۆی ده‌کات به‌ناو خه‌یالی خه‌ینه‌ردا... نووسه‌ر هه‌یه‌ له‌ بازنه‌ی تابه‌تی خۆیه‌وه‌ ده‌فوسیت و خۆی ده‌رگاکان دروست ده‌کات و ده‌یانکانه‌وه‌ و دایان ده‌مخات، نه‌که‌ بگه‌ریت بۆ ئه‌و ده‌رگایانه‌ی له‌و دیوبه‌وه‌ خوینهر چاره‌په‌رین به‌هاوه‌ری هه‌ندێ نووسه‌ر ده‌رگاکان وان لای خه‌زه‌به‌کان و ده‌می‌ت ئه‌و له‌ودیه‌ به‌کێکانه‌وه‌ به‌سه‌ستیت و نووسینه‌کانی به‌ئێرته‌ ئه‌و دیوبه‌وه‌ بۆ لای نووسه‌ر، له‌کاتی‌که‌دا خوینهر هه‌ن هه‌رگیز له‌ودیه‌ ئه‌و ده‌گایانه‌وه‌ چاره‌په‌رین گه‌نانه‌کانی نووسه‌ره‌کان نا‌کات و له‌ کله‌گه‌ به‌ئێرته‌ سووره‌که‌دا ده‌گه‌ریت به‌دوای وتاره‌کاندا و نووسه‌ری خۆی هه‌له‌ده‌به‌ریت...

کۆریکی وه‌زیری خویندنی بالای عه‌یرا‌قی ۱۰۰ کورسی خویندن له‌ فهره‌نسا بۆ عه‌یرا‌ق ته‌رخانه‌کرابوو که‌ چی ته‌نها یه‌ک کورسیشی به‌ هه‌ر سێ زانۆکانی کوردستان نه‌دا...

په‌نشووی وه‌زیری خویندنی بالای عه‌یرا‌قی ۱۰۰ کورسی خویندن له‌ فهره‌نسا بۆ عه‌یرا‌ق ته‌رخانه‌کرابوو که‌ چی ته‌نها یه‌ک کورسیشی به‌ هه‌ر سێ زانۆکانی کوردستان نه‌دا...

بۆن- په‌په‌می کوره- ناستی لیکۆلینه‌وه و بارودوخی زانۆ کوردیه‌کان له‌ کۆریکی دکتور شه‌ونه‌م موچه‌دین دا...

روداوێکی راسته‌قینه

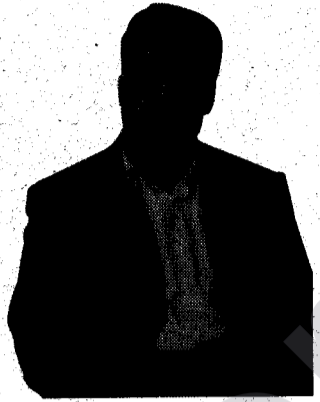
سه‌ر به‌راتان... ئه‌وه‌تا له‌ سنگی مندا په‌ننه‌مان!! له‌ ته‌نانه‌دا به‌پارمه‌دا! رووداوه‌که‌ راستی به‌رخه‌ست... به‌پارمه‌دا به‌بێتیم بۆ رۆژنامه...

له‌و گۆرانه‌کانه‌وه‌ ورد به‌مه‌وه... ته‌م خه‌لته‌م له‌ چاوته‌روکانه‌که‌دا به‌سه‌ر هات، ده‌توانم به‌ چه‌رک و ژماره‌ی سانه‌کانی چه‌رکه‌که‌ک ده‌رژایی...

من به‌په‌په‌می (کارم وه‌کو زۆریه‌ی په‌ناهر و بیگانه‌ له‌ ولای ته‌روچ)دا شه‌وانه‌ کار ده‌کهم...

Advertisement for International Hajco Shipping & Logistics. Features a large 'H' logo and text: 'International Hajco Shipping & Logistics Worldwide Truck, Car & Container Shipping'. Contact information: Maarstr. 106 - 53227 Bonn / Germany, Tel: 00 49 (228) 97 38 674, Fax: 00 49 (228) 97 38 676, Mobil: 00 49 172 2513712.

دکتور که مال که رکوکی ده رباره ی بارودوخی "کوردستان" و "شاری که رکوک" ده دوئ

پناوی ههفتنامه (پهانی کوردی) به ههفتنامه پهریزتان ده کهن بو ولاتی تالانیا، حاز که کهن سهرمانی گهتوگومان بام پرسیاره دهستیکهین. عیراق لهسوازی دورپانگی میژوویدایه سیناری و پیشینی جیاواز بو ناپندی له بارادایه به بۆچوونی تیره ههزی کوردستان بهشیکه له سیناری و پیشینیانه یا خرد دۆسه تایینی خزی هه؟

ه. کماله: سوپاستان ده کم. هیوای سهرکوتن بو خوتان و ههفتنامه کتان دهخوازم. به پروای من کوردستان له سهر هوشیاری و توانای میلیتی کورد راوستاوه، ناشکرایه ههول و بۆچوونه کانی هاوپهیمانان بهتایبته ئهزیکا و بهرتیانیا، ههلووشاندنوهی سیستمه دیکتاتۆریه کانه بو سیستمیکی دیموکراتی.

پهانی کورد: ناومنه سیاسیه کانه دهلین خاوین بهاره ئیره ههولتیه کانه، پالینگ به نام و بانگه کانی (ناپهتولا سیستان) ده مهن تا وه کو لایه کانی ده که. ده کهن بلین که گوتاری سیاسی سهرکردایهتی کورد چۆره کستهر خهیه کی تیده، پان نپهتۆریه به ههله داریه کی کاریکه (هک و دهلین) له بهاره کده بکات؟

ه. کماله: دهولته زلهیزه کانه بهتایبته نهوانی لهسهر دیاری کردنی ناپنده عیراق کاریکهین. زۆر به وراییهوه باری ئارامی و ئاسایشی ولاته که له بهر چاره دهگیرن، ههز بویه به بۆچوونی من رازی کردن و دلنوازی کردنی نهو کوردانی هه رهشه لهو ئارامیه ده کهن، مارج نیبه ستراتیژی نهوان بیته. بلکه نهوه ماله کردنه لهگهله روشی قوناهه کده بهشیهوه کی کاتی. ده ربارهی سهرکردایهتی کورد ههول نهوات زۆر به وردی و جیدی لهگهله رووداوه کاندایه رفتار بکات، و مهستیته خزی له ههموو چۆره ههلهپهک بیاریزی، چونکه بارودوخی ناسکی ناپنده نهوه کمان نهوه دهخوازم و نه قوناهه له بهردم کار و بهزنامهی سهرکردایهتی سیاسی کوردا ههز به پهینهوه له (پردی سیرات) دهچن و حیکمهتی دهوئ.

پهانی کورد: دهولته عهرمی و ئیسلامیه کانه و زۆریه ولاته نهووییه کانه لایهنگری بۆچوونی عهریه هیه و سونه کانه ده کهن و تنانته ئهزیکه بهاراسته نهو لایهنگریه گرمانی لیه که لایهنی کۆره لهم ناوهدا کن لایهنگریه؟ ئایا سهرکردایهتی کورد بیزی له ئهنگرنایهتی گهتوگومان کوهوهته بو پیشانته چاوهروان نهکاره کانه؟

ه. کماله: کورد هاوارایه کی تهواری نهزیکه و هاوپهیمانانی کرد، بهلام ده ربارهی مافه کانی کرد ههتدیک کهنه خهمی بهدی کرا. به کم: ۲۰۰۳، ۱۱، ۱۵ (پۆل بهریههه) به پرسی نیداره هاوپهیمانان له عیراق دهستوری فیدرالی بو ۱۸ پارێزگا راکهیا، نهوش زینتیکی گهروهی به داخوازیه کانی کورد کهیا. دووم: دانانی (سهزۆک کۆمار) و (سهزۆک وهزیران) بهینی بهنده کانی نهو دهستوره کاتییه بو به پیره بوردنی عیراق داناره، دووباره مافه کانی کورد پشتگوێ خرا. سییم: داوای کورد بو نهوه له بهریاره کانی نهتوهیه کگرتوه کانه ناژهی بین بکریته، بهلام نهوش ههز چینه چن نه کرا. ههروهها مهسهله (که رکوک) کلا دلی کوردستانه و له پروی میژوووی و جهرگرافیهوه پارچه که له کوردستان، نهوش مایهوه بو (پا پرسی) واته به پیی ریکهوتنی نهجمومهنی

به ریز دکتور که مال که رکوکی کوردستانه باشوره و نهوانی نهجمومهنی شاری که رکوک و نهوانی کۆمیتیهی ناوهندی پارتی دیموکراتی کوردستانه و نوێههری به ریز بارزانی بو په یوه نه دیه کانه له گهله هاوپهیمانان له که رکوکه.

دهسلات له عیراق (پا پرسیه که) نهو کانه بکریته که پهوشه دیموکرافیه کهی که رکوک ئاسایی بکریتهوه له پروی نیداریهوه که داپهرا کراوه له شار و شاروچه کوردنشینه کانی و ناردنهوهی عهریه هاوردنه کانه و گهرا نهوهی ئاواره ده رکراوه کانه بو ناو شاره که. بیگومان نهانه ههسویان به ناهقه دهزانن و ده بویه وا نه بویه، ههز بویه کورد پیوسته به شینوازیکی شارستانی ههولی سزۆگ کردنی مافه کانی له ناپندهی ناوچه کده بادت و لهههمان کاتیشدا بهینی پرووگیری مافه زهوتکراوه کانی بهخاته پروو.

ناو (به رهی تورکمانی) پۆلیکی زۆر خراب دهگیرن، بو نهوهی بین به ریست بو گهیشتن به مافه کانی کورد. برایی ناو (به رهی تورکمانی) و زۆر لهو گرۆپ و هیزه به رهه لستکارانه بیریان چوهوه که پۆلانیک نیشمانی نازاد کراوی کوردستان قهلاهی ههوانده نهوهی ههز ههسویان بوو به بیجیاوازی نهوه و بیروباوه بیان و له ژیر سایه پیشمهتره کی کوردستاندا به ریزهوه دهبیانراستن. له گهله نهو راستیا نشدا ههتدیک لهو کس و لایهانه به داخوه بین نهک بوون بهرانه به داوا رهوا کانی گهلی کورد.

ناو (به رهی تورکمانی) پۆلیکی زۆر خراب دهگیرن، بو نهوهی بین به ریست بو گهیشتن به مافه کانی کورد. برایی ناو (به رهی تورکمانی) و زۆر لهو گرۆپ و هیزه به رهه لستکارانه بیریان چوهوه که پۆلانیک نیشمانی نازاد کراوی کوردستان قهلاهی ههوانده نهوهی ههز ههسویان بوو به بیجیاوازی نهوه و بیروباوه بیان و له ژیر سایه پیشمهتره کی کوردستاندا به ریزهوه دهبیانراستن. له گهله نهو راستیا نشدا ههتدیک لهو کس و لایهانه به داخوه بین نهک بوون بهرانه به داوا رهوا کانی گهلی کورد.

ناو (به رهی تورکمانی) پۆلیکی زۆر خراب دهگیرن، بو نهوهی بین به ریست بو گهیشتن به مافه کانی کورد. برایی ناو (به رهی تورکمانی) و زۆر لهو گرۆپ و هیزه به رهه لستکارانه بیریان چوهوه که پۆلانیک نیشمانی نازاد کراوی کوردستان قهلاهی ههوانده نهوهی ههز ههسویان بوو به بیجیاوازی نهوه و بیروباوه بیان و له ژیر سایه پیشمهتره کی کوردستاندا به ریزهوه دهبیانراستن. له گهله نهو راستیا نشدا ههتدیک لهو کس و لایهانه به داخوه بین نهک بوون بهرانه به داوا رهوا کانی گهلی کورد.

ناو (به رهی تورکمانی) پۆلیکی زۆر خراب دهگیرن، بو نهوهی بین به ریست بو گهیشتن به مافه کانی کورد. برایی ناو (به رهی تورکمانی) و زۆر لهو گرۆپ و هیزه به رهه لستکارانه بیریان چوهوه که پۆلانیک نیشمانی نازاد کراوی کوردستان قهلاهی ههوانده نهوهی ههز ههسویان بوو به بیجیاوازی نهوه و بیروباوه بیان و له ژیر سایه پیشمهتره کی کوردستاندا به ریزهوه دهبیانراستن. له گهله نهو راستیا نشدا ههتدیک لهو کس و لایهانه به داخوه بین نهک بوون بهرانه به داوا رهوا کانی گهلی کورد.

نامهی به شینگ له کورده ده ربه ده رکراوه کانی سو فیه تی پیشور بو

پهانی کورد: ناومنه سیاسیه کانه دهلین خاوین بهاره ئیره ههولتیه کانه، پالینگ به نام و بانگه کانی (ناپهتولا سیستان) ده مهن تا وه کو لایه کانی ده که. ده کهن بلین که گوتاری سیاسی سهرکردایهتی کورد چۆره کستهر خهیه کی تیده، پان نپهتۆریه به ههله داریه کی کاریکه (هک و دهلین) له بهاره کده بکات؟

ه. کماله: سوپاستان ده کم. هیوای سهرکوتن بو خوتان و ههفتنامه کتان دهخوازم. به پروای من کوردستان له سهر هوشیاری و توانای میلیتی کورد راوستاوه، ناشکرایه ههول و بۆچوونه کانی هاوپهیمانان بهتایبته ئهزیکا و بهرتیانیا، ههلووشاندنوهی سیستمه دیکتاتۆریه کانه بو سیستمیکی دیموکراتی.

پهانی کورد: ناومنه سیاسیه کانه دهلین خاوین بهاره ئیره ههولتیه کانه، پالینگ به نام و بانگه کانی (ناپهتولا سیستان) ده مهن تا وه کو لایه کانی ده که. ده کهن بلین که گوتاری سیاسی سهرکردایهتی کورد چۆره کستهر خهیه کی تیده، پان نپهتۆریه به ههله داریه کی کاریکه (هک و دهلین) له بهاره کده بکات؟

ه. کماله: سوپاستان ده کم. هیوای سهرکوتن بو خوتان و ههفتنامه کتان دهخوازم. به پروای من کوردستان له سهر هوشیاری و توانای میلیتی کورد راوستاوه، ناشکرایه ههول و بۆچوونه کانی هاوپهیمانان بهتایبته ئهزیکا و بهرتیانیا، ههلووشاندنوهی سیستمه دیکتاتۆریه کانه بو سیستمیکی دیموکراتی.

دوو کادیری کونگره کی گهل درانهوه دهستی حوکومتهی تورکیا

ددهستی لاتمدارانی - حوکومتهی تورکیا (حامیلی یلدرم) کادری پیشکوهوتوری کونگره کی گهل (PKK) ی پیشو و شمش له هاورپیکانی درانهوه دهستی حوکومتهی تورکیا. حامیلی یلدرم و کسانیه له گهلی بیرون پیشو مانینگ و نیو له لاین هیزه کانی دهسته لاتمداری سوریاوه له سر سنور دهستگیر کرابوون.

ددهستی لاتمدارانی حوکومتهی تورکیا (حامیلی یلدرم) کادری پیشکوهوتوری کونگره کی گهل (PKK) ی پیشو و شمش له هاورپیکانی درانهوه دهستی حوکومتهی تورکیا. حامیلی یلدرم و کسانیه له گهلی بیرون پیشو مانینگ و نیو له لاین هیزه کانی دهسته لاتمداری سوریاوه له سر سنور دهستگیر کرابوون.

فیدرالیزم له باشووری عیراقدادا (۱)

دکتور مؤنزر نه لالهزل

کهرکوک له چوارچیریدایا بیت و سنووره نیداریه کانی له پرووی جوگرافی و میژووییی و یاساییوه دیاری بگریټ و همریټیک له ناوهراسندا و همریټیک له باشور به مریجیک سنووره کانی هم همریټانه له سر بهرته تایفه کرانی و ثابینه و نهمووییی نهیټ.

دوابه دوا ی باسی ناوبراوهوه له لاین همندیټکوه به کافر له قلم دراین و کوشتمان حلال کرا و له لاین همندیټکی دیکه شوه بخیانټ و خزمتکردنی نیمیریالیزم و زاپونیزموه ناماژمان بو کرا و گهلیک ترمتهی دیکش له چمنین لاره و به تایمیتش له لاین پژیټی پیشو له گهل نلقه له گریټیه کانی، که باومریان به برامبر نییه و بایه بخ دایالوگ نادمن و دان به هیچ بچورونیکدا نانین جگه له بچورونی خزیان و هم هلوټیستیشیان، عیراق و عیراقیه کانی بهرمو هملدیرو زنجیریهک له شری ناوخو و دهره کی برد. پینشان له سر هم هلوټیستمان داگرت و لو پینشیارمان بز پژیټی دهستوری همی شمی عیراق خستمان بهردم کونفراسی برهسلستکاره عیراقیه کانی له لاندن، سالی ۲۰۰۲ که له چمنین شوتیدا بلاوکراوتوه هم پینشیارمان له لاین گروپیکنی عیراقی پسپورهه په سندرکرا، له گهل بچورونمان دهریاری فیدرالیزم و بنماکانی مافی مرؤف له عیراقدادا.

له دوا ی نازادکردنی عیراق پروویرووی هوالی دلخوشکرموه بووم، که همان هو بچورونانی نیمه دوویات دهکاتوه ونه هر نهوش بلکو لهوش پتر دهروات، ئیدی وای لیټات که به بیستن و به خوندنوهه گهرانهوه بز هو هلوټیستیه که سالی ۱۹۹۹ گوتمان و له سالی ۲۰۰۲ جختمان له سر کردوه وپاشی نهوش له چمنین دولمت گوتمانه و دمیټین، که په کیتی فیدرالی دابهشکردنی عیراق نییه بلکو دابهشکردنی دهسلاته و فراوانکردنی بشداربوونه له حوکومرانیدا به پنی بنماکانی هاوبهشی دادیهرورهانه له نیوان کورد و عرمیدا له گهل پزگرتن له مافه نهموه کانی دیکه و پزگرتن له مافی پهموانی هموه تایینه کانی، له گهل هو چارموسه هاوبهشی نیوان هموه عیراقیه کانی و له گهل هو هموه پهموندیه زوره نیوانیان، که چی له گهل نهوشدا هموه ناوچیهک و هموه گهلیک له گهلانی عیراق تایمیتندی خزی همیه له پرووی جوگرافی و داب و نریټ و زمان و کولتور و شتی دیکه شوه که پژیټیست دهکات سن همریم بهیټرته ناراه که دانیشترهوه کانیان له چوار چیره په کیتی کی خو وویستیدا له دولمتیکنی پیکپیتراودا ژیان به سر بیهن و تکرر ژیانیشیان پیکهوه به سر

له لاندن کونفرانسیټکی بهرفراوان بز ژماره کی زور له لیکولرموه بایه خندهره کانی به گرتی عیراق و داهاټووی دیموکراسی له عیراقدادا گریټرا له ژیر ناویشانی (عیراق تا سالی ۲۰۲۰)، (بزووتنهوهی ویفاتی نیشتمانی عیراق) (INA) که بهرین دکتور نهاد علاوی سهروکایته دهکات، بانگهشیه بز هم کونفرانسه گرنه کرد بو، کسایتهی ناوداری زوری تیدا نامادهبوویوه و هک دکتور (عبدالوحسین وادی نهمهتیه) و (دکتور سینان نهمهتیه) و (دکتور عدنان نهمهتیه) و (دکتور سلاخ نهمهتیه) و (دکتور موهفق نهمهتیه) و (دکتور موهفق نهمهتیه) و (دکتور علی باباخان) و (دکتور محمد بهرحولعلوم) و (فرانک ریچاره دونی) و (بالویز دیشید ماک) و کسانیه دیکیه پسپور له بواری عیراقدادا، لو کونفرانسه شرفی بهشداربوونمان همبو به لیکولرموه کی پهروست به داهاټووی شیرهوه دولتی عیراق له قوفافی دوا ی دارمانی رژیم دیکتاتوری، که تاییدا باسلمان کرد له فیدرالیزم له کوردستان و فیدرالیزم له باشووری عیراق و فیدرالیزم له ناوهراسندا.

له میانیه هو کونفرانسه باسیټیک پیشکوش کرد پخته کیه نهمه (هوی گرتیه ناوخویه کانی عیراق و راگماندنی جنهگه دهره کیه کانی رژیم بهمس - سمدام بز نهمونی دام و دمژکا دهستوریه راسته کینه کانی و بهرکناربوونی حوکمی یاسا و چربوونهوهی دهسلات له دست تاکه پارت و پاشان به دست تاکه کس له دولمتیکدا که له بنماکانی یاسای نیودهوه تیدا، به دولتی چربوونهوهی ساده ناوزهده دهکن، دهگرتیهوه بز دابینکردنی سفاکگری و تاسایش و پزگرتن له مافه کانی مرؤف پیویسته سهرمتا دوزی کورد به جوړیکی دادیهرورهانه چارمه بگریټ و کولتی پیپیټریت به شری ناوخو و بنیاتانهوهی بنچینه کانی هاوبهشی دادیهرورهانه له نیوان کورد و عرمب و پزگرتنی مافی نهموه کانی دیکه، به دانانی دهستوریکنی همیشیهی بز ولات که تاییدا فرمانی هو ملکه چی دهه کانی بیت و بهی چمن و چون پژیټی لی بگریټ و هموه بهرپرسیکی عیراقی له بهردم یاسادا ملکه بیت، چونکه ناپیت هیچ جزره پاراستنیکنی دهستوری یان یاسایی بز هیچ بهرپرسیک هینیت و نهمش ناپیت ناراهه تکرر سن همریم له عیراقدادا دانمیزریت، نهوش همریټیک له سر خاکی کورد (فیدرالیزمی کوردستان) که

له میانیه هو کونفرانسه باسیټیک پیشکوش کرد پخته کیه نهمه (هوی گرتیه ناوخویه کانی عیراق و راگماندنی جنهگه دهره کیه کانی رژیم بهمس - سمدام بز نهمونی دام و دمژکا دهستوریه راسته کینه کانی و بهرکناربوونی حوکمی یاسا و چربوونهوهی دهسلات له دست تاکه پارت و پاشان به دست تاکه کس له دولمتیکدا که له بنماکانی یاسای نیودهوه تیدا، به دولتی چربوونهوهی ساده ناوزهده دهکن، دهگرتیهوه بز دابینکردنی سفاکگری و تاسایش و پزگرتن له مافه کانی مرؤف پیویسته سهرمتا دوزی کورد به جوړیکی دادیهرورهانه چارمه بگریټ و کولتی پیپیټریت به شری ناوخو و بنیاتانهوهی بنچینه کانی هاوبهشی دادیهرورهانه له نیوان کورد و عرمب و پزگرتنی مافی نهموه کانی دیکه، به دانانی دهستوریکنی همیشیهی بز ولات که تاییدا فرمانی هو ملکه چی دهه کانی بیت و بهی چمن و چون پژیټی لی بگریټ و هموه بهرپرسیکی عیراقی له بهردم یاسادا ملکه بیت، چونکه ناپیت هیچ جزره پاراستنیکنی دهستوری یان یاسایی بز هیچ بهرپرسیک هینیت و نهمش ناپیت ناراهه تکرر سن همریم له عیراقدادا دانمیزریت، نهوش همریټیک له سر خاکی کورد (فیدرالیزمی کوردستان) که

له چوارچیره سهردانیکدا بو نهوورنیا: بهرین جهلال ناله بانی سهردانی نه قهره کی کرد

له چوارچیره سهردانیکدا بو نهوورنیا ژوژیا زوری ۷-۹-۲۰۰۴م جهلال کیشته نه قهره و له میانه سهردانیکدا بو کفاله کانی راگماندن له نه قهره دوا و راگماندن هم سهردانیک تایمیت نییه بو تورکیا بهلکو سهردانی تیپه پرونه بو نهوورنیا، هروهه جهختی له سر نهوه کرد که بهرزهوهندی تورکیا له هیناندهی نارامی و تاسایش له عیراقدادا بهرجسته دهیټ، له

سهرۆکی حوکومتهی همریمی کوردستان سهردانی تورکیا کی کرد

سهرۆکی حوکومتهی همریمی کوردستان سهردانی تورکیا کی کرد ژوژیا ۷-۹-۲۰۰۴م له سر بانگیشته فرمی حوکومتهی تورکیا نیشتران بارزانی گیشته نهمه و له فرۆکخانهی نیودهولتی (نهمهسوزها) له لاین گوره بهرپرسانی هو و لانهوه پیشواری لی کرا. همر له میانه هو سهردانیکدا و له کونگره کی روژنانهوانیدا که نویټرانی میدیاکان و

دکتور فوناد مه عسوم بوو به سهرۆکی بهرلهمانی عیراق

دکتور فوناد مه عسوم کسایټیکنی سیاسی همن و ژیری کوردستانی باشوره، سالی ۱۹۲۸ له شاری کویه له دایکوبوه خاوم برهوانامی دکتوریا له فلسفه، لسانی ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۸ سرپریشیاری بهشی کوردی کردوه له رادیوی قاهره، له دهیټه سالی ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۲ مانوستابوو

به عهره ب کردن له بهرلین بهر دهوامه

پهلمی کورده بهرلین- له ژوژی چوارمته ریکهوتی ۲۰۰۴-۹-۸ له لاین بالیوزخانهی عیراقی له بهرلین کورپیکنی بز شیخ غازی یاوه سرۆک کوماری عیراق ریکترخا که پارت و ریکتراوی سیاسی و کسایټی کوملاپټی و رویشینداری عیراقی له بهرلین بانگیشتن کرا بوون،

ژهنه رال باهکر زیاری بوو سهرۆکی دهستهی سهرلهشکری عیراق

له سهر ژهنه رالیکی کورده، خلکی شاری تاکریه سر به پاریزکای موسل له بنماله پکی ناوداری ناوچه کن. دوا ی پرخانی رژیم سهدای دکتاتور به پله پلویژکار له وزارتیه برگری عیراق داندارا، بهر له چمن پژیټیک له شویټی ژهنه رال عامر هاشمی داندارا، چونکه هاشمی له ژیرهوه دهستی له گهل تیورسازان کیکل کردبوو، بزیه ژهنه رال ژیاژی تهرکی سهرۆکی دهستهی سهرلهشکری عیراق پین سیټردا، زیاری تهمتی ۵۷ ساله و دهرچی نه کادیبی سهربازی عیراق و مشقی

۲۰ ههمین سالوژی کوچی دوا یی هونه رهندهی گوره ی کورد په لمار گونای

هونه رهندهی دهره نهر و سیناریویست و نوسر و تکره ی گوره ی کورد په لمار گونای، له مالیټیکنی شاری روحای پاکوری کوردستانه، له سالی ۱۹۲۷ له گوندیکنی سر به شاری نهده له دایک بووه و هر له تهمنی لاریټیهوه دهچته شار و تیکلی جیهانی سینما دهیټ، دهست دهکا به خوندنی بالا له بهشی یاسا، پاشان واز له بهش دینټی و له بهشی تابوری دهخونیت، ديسان بهر دهوامی پی نادا و دست به نووسین دهکا و له سر بلاکردنهوهی چیرۆکیک، به کومونیزم تاوانبار دهیټ و زیندانی دهکن. همر به لاوی په لمار گونای گوفاریکی دهر کرد، به لارم و هک تکره یکی سینمایی زیاتر و باشر ژولی خزی بیټی و سرکوتنی به دهستپینا. په لمار گونای تکره چی هموه فیلمه کانی به زمانی تورکی بوون، به لارم ناوهرۆکیان له سر ژیان و کولتوری گهلی کورد بوو، همیشه هملیداره گهلی کوردی له بیرکراو بیټیه بیر و برچاوی جیهان، بز په کم جار باهتی کوردستان له فیلمی (پول- ریگا) ده دینټه پیش، چونکی دهیټانی هم فیلمه له دهرموهی ولات نهمایش دهکری. نهمش نیشانهی کوردپهرومیری و دلسوزی هم هونه رهنده گوره ی به برامبر گهل و نیشتمانی خزی. په لمار گونای چمنین فیلمی بناو بانگی همیه لوان: (YOL- ریگا) و (UMUT- تومیت) و (SÖRÜ- کهر) و (SEYİT HAN- سیدخان) و چندی تر که نک تهمنا ناوانیکنی له تورکیادا همبوره به لام له سر ناستی جیهانش و چمنین خلالتی جیهانی و مرگرتوه. به داخوه پیشی ۲۰ سالان واته له ژوژی ۱۹۸۴-۹-۹ دوا ی ژیانیکنی سخت و پر له ناسوزی، دلی ناسک و گوره ی هونه رهندهی به توانا و بهرهمند وهستا و کوچی دوا ی کرد، له گور ر ستا نی (PERE-- LACHAISE) له پاریس به خاک سپیردرا و به کوچکردنی و بوشاییکنی گوره

په یامی کورد

شۆرشى نه یلولى مهزن و تیروانینیک

لاپه پهی ۱۴

خاتوو دکتوره شهونم موحیهدین وهزیری
پارومرده و وهزیری خویندنی بالا و تووژینهوهی
زانستی:

نووسینی کوردی به پیتی
لاتینی ده بیته ماده یه ک
له به شی کوردی له
قوتابخانه کانی هه ریمی
کوردستان
لاپه پهی ۵

بیداریکی تایبته له گه ل دکتور کمال
کرکوک:

ئه وهی ده کری
وه ریبگرین، ئه وه شی
ده مینیتته وه خه باتی
بۆبکه یین!
لاپه پهی ۴

فیدرالیزم له باشووری
عیراقد
لاپه پهی ۳

لاوانی کورد له سوید خه لاتى
یه که میان وه رگرت!
لاپه پهی ۸

په یامی ئیمه

ژماره ی زور و زه بهندی چاپه مهنمان، له رۆژنامه
و گۆنار و کتیب و تیکستی هه مه چه شنه به زمانى
شیرینی کوردی، به زارواه و شیوه رینووسی
جیاجیای واقعی زمانى کوردیه وه، نیشانه ی
سامانی ده له مدن و گرانبه هایى رۆشنییری
کوردیه.. که ده کری له سه ر پانتاییه خوشنوده کانی
ئه سړۆی کلتور و فره هنگی کوردی، وه ک
یه کتیک له کاپه کاریگه ره کانی بونیادی
ننه وه مهنمان مامه له ی له گه ل بکری.

لاپه پهی ۲

ژماره ۱ سالی یه که م رۆژنامه یه کی هه فتانه ی گشتی یه ۲۰۰۴ - ۹ - ۱۰

۱۱ ئه یلول

رۆژی ده ستپکی شه ری سه ده ی ۲۱

ئه که ره له عیراق سیسته میکی فیدرالی له سه ر بناغه ی دوو که لان (کوره و
عه ره ب) دروست بیته، باروهوخ به ره وه پیش پروات و که رکوک بکه ویته ناو
سنوری کورده ستان، ئه و کاته ده توانین بلیین سه رکه وتووانی شه ری سه ده ی ۲۱،
کوره و ئاشووری و کلدان و تورکمانه کورده ستانیه کان و ئه مه ریکی و هاو په پمانن.
لاپه پهی ۲

